

Голас Радзімы

№ 42 (2184)
18 кастрычніка 1990 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Набліжаўся вечар, і на чарговую рэпетыцыю сабралася сям'я Івана ТУМАШЭВІЧА з вёскі Струкі Докшыцкага раёна. Паляцелі ў наваколле цудоўныя народныя мелодыі, якія можна слухаць бясконца. Самадзейныя артысты ездзілі са сваімі канцэртамі ў райцэнтр і нават у Віцебск. Усюды гэтую сям'ю прымаюць цёпла, доўга і шчыра апладзіруюць ёй.
З асаблівай адказнасцю ўдзельнікі сямейнага ансамбля рыхтуюцца да выступленняў перад сваімі аднавяскоўцамі з калгаса «Чырвоны сцяг».

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

ДЗЕЛАВЫЯ СУСТРЭЧЫ

КАНТАКТЫ У НЬЮ-ІОРКУ

Міністр замежных спраў БССР П. Краўчанка, які знаходзіцца ў Нью-Йорку ў сувязі з удзелам у рабоце 45-й сесіі Генеральнай Асамблеі ААН, правёў рад сустрэч з прадстаўнікамі дзелавых колаў ЗША.

У ходзе гутаркі з прадстаўнікамі буйнейшай нафтавай кампаніі «Тэксака» абмяркоўваліся пытанні атрымання альтэрнатыўных крыніц энергіі з адходаў хімічнай прамысловасці і сельскагаспадарчай прадукцыі («сінтэтычны газ»), а таксама перспектыву стварэння гэтай кампаніяй сеткі комплексных аўтазаправачных станцый. У гутарцы з прадстаўнікамі кампаніі «Фэдэрэйтэд элайд мерчэндайзінг сервіс» размова ішла аб перспектывах паставак тавараў шырокага спажывання беларускай вытворчасці ва ўніверсамі, якія належаць гэтай кампаніі.

ВІЗІТЫ

ГОСЦЬ З ВЯЛКАБРЫТАНІ

У рэспубліцы знаходзіўся член кабінета міністраў Вялікабрытаніі, міністр па справах Шатландыі Малькольм Рыфкінд. Ён быў прыняты першым намеснікам Старшыні Вярхоўнага Савета БССР С. Шушкевічам, які расказаў аб радыкальных пераменах, што адбываюцца ў Савецкім Саюзе і ў Беларусі як суверэннай рэспубліцы.

У Саваце Міністраў БССР адбылася сустрэча М. Рыфкінда з намеснікам Старшыні Савета Міністраў, старшыней Дзяржаўнага камітэта БССР па эканоміцы і планаванню М. Мясніковічам. Адбылася канструктыўная, зацікаўленая размова аб шляхах развіцця ўзаемавыгадных партнёрскіх сувязей паміж беларускімі і англійскімі фірмамі, аб магчымасцях прыцягнення да больш шырокага супрацоўніцтва дзелавых людзей нашай рэспублікі і Шатландыі ў розных галінах эканомікі, навукі, аховы здароўя, абароны навакольнага асяроддзя. Беларусь гатова не толькі да заключэння гандлёвых здзелак, але і з цікавасцю разгледзіць любую прапанову аб стварэнні сумесных прадпрыемстваў, аб размяшчэнні на яе тэрыторыі новых вытворчасцей з прыцягненнем замежнага капіталу, з удзячнасцю прыме дапамогу ў ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай катастрофы, у падрыхтоўцы кадраў для работы ва ўмовах рыначных адносін, сказаў М. Мясніковіч.

У адказ М. Рыфкінд заявіў, што Беларусь выклікае несумненны інтарэс у прадпрыемальнікаў з яго краіны, і чым больш энергічна рэспубліка будзе прасоўвацца да рыначнай эканомікі, тым большая колькасць фірм Вялікабрытаніі падключыцца да гэтага дабратворнага працэсу.

Міністр пабыў на Мінскім станкабудаўнічым заводзе імя Кастрычніцкай рэвалюцыі, калектыву якога даўно і плённа супрацоўнічае з англійскімі фірмамі, азнаёміўся з арганізацыяй вытворчасці на Мінскім трактарным заводзе.

НА ПРАМЫСЛОВУЮ АСНОВУ

АДШУКАЛІ АЗЕРНЫ КЛАД

Прамысловую здабычу сапрапелю пачаў калгаскамбінат «Прагрэс» Гродзенскага раёна ў размешчаным непадалёку ад гаспадаркі возеры Ант. Запасы адкладаў у ім складаюць некалькі мільянаў кубічных метраў.

Тэхналогію нарыхтоўкі распрацавалі вучоныя Інстытута торфу АН БССР. Замест земснарадаў, што прымяняліся раней для гэтай мэты, цяпер выкарыстоўваецца аманціраваная на спецыяльнай дразе электраўстаноўка, што адпампоўвае глей у абсталяваныя на беразе ўмяшчальныя чэкі. З дапамогай адной такой устаноўкі можна атрымаць за сезон 60—70 тысяч тон каштоўных угнаенняў пэўнай вільготнасці, якія асабліва эфектыўныя на

СЕРВІС

На Мінскім аўтазаводзе ўпершыню ў галіне наладжаны серыйны выпуск прычэпаў-дач да легкавых аўтамабіляў. З канвеера ўжо сышла першая партыя навінак, вырабленых па тэхналогіі югаслаўскай фірмы «Адрыя». Домікі на колах вызначаюцца прыгожым інтэрам і камфортам. У кожным ёсць халадзільнік, газавая пліта, печка, душ, умывальнік. Словам, усё, што трэба для паўнацэннага адпачынку тых, хто падарожнічае на аўтамабілі.

НА ЗДЫМКУ: вось такія дачы на колах пачалі сысходзіць з канвеера Мінскага аўтазавода.

пясчаных глебах. Калгас забяспечыць імі не толькі свае патрэбы, але і суседніх гаспадарак.

Па ацэнках спецыялістаў Акадэміі навук, запасы азёрнага глею ў вадаёмах Гродзеншчыны дасягаюць 180 мільянаў кубічных метраў. А таму для іх здабычы мэтазгодна стварыць буйное міжгаспадарчае прадпрыемства, затраты на якое акупяцца з лішкам. Справа ў тым, што запасы тарфакрошкі амаль усюды вычарпаны, ды і адлегласці да іх няблізкія. У дадатак вадаёмы стануць больш паўнаводнымі і чыстымі, што дазволіць стварыць тут зоны адпачынку, разводзіць рыбу. Дарэчы, малыя каштоўныя парод у возера Ант намечана запусціць ужо ў будучым годзе.

«Становіцца надзвычай цяжкае. Людзі не разумеюць, чаму такая магутная дзяржава дапусціла рост злачыннасці. Яны пытаюцца: гэта агульны параліч улады ці толькі правахоўных органаў?»

«У мінулым годзе Вярхоўны Савет СССР і ўсе органы кіравання аб'явілі вайну злачыннасці. Аднак мне здаецца, што гэта злачынны свет аб'явіў нам вайну. Ва ўсякім разе, праіграем мы, а не злачынцы.»

Сёлета колькасць злачынстваў павялічылася на 12 працэнтаў, а цяжкіх нават на 19 працэнтаў у параўнанні з 1989 годам, калі ўжо быў рост на 33 працэнты.

Злачынны свет сёння дзейнічае дзёрзка і наступальна. Калі не будуць прыняты сур'ёзныя, вельмі жорсткія прававыя і правахоўныя меры, то аббудзецца далейшае ўскладненне крымінагеннай абстаноўкі ў краіне.

Цяпер кожны трэці рубель у фінансавым абарачэнні краіны мае «ценевое» паходжанне.

У гэтых умовах пераход да рынку не палепшыць становішча, а толькі пагоршыць яго.»

(М. РЫЖКОУ, Старшыня Савета Міністраў СССР).

ПАДРЯХОўКА СПЕЦЫЯЛІСТАУ

КАЛЕДЖ У МАГІЛЁВЕ

Першы ў Беларусі тэхналагічны каледж адкрыты ў Магілёве. Заснавальнікамі яго сталі ўпраўленне народнай адукацыі аблвыканкома, машынабудаўнічы і тэхналагічны інстытуты, а спонсарамі — вытворчыя аб'яднанні «Хімвалакно» і шаўковых тканін. Новая навучальная ўстанова разгорнута на базе міжшкольнага вучэбна-вытворчага камбіната Кастрычніцкага раёна.

— На першы курс мы прынялі шэсцьдзесят навучэнцаў дзевятых класаў, якія прайшлі конкурсную гутарку і тэстыраванне, — сказаў дырэктар каледжа Генадзь Бурчанка. — Дзесць з іх залічаны кандыдатамі. Калі яны паспяхова будуць займацца і здадуць экзамены за дзевяты клас, то таксама прадоўжаць вучобу. З прынятых навучэнцаў сфарміраваны тры класы — два з фізіка-матэматычным ухілам і адзін з хіміка-тэхналагічным. Першы год усе будуць займацца ў асноўным па агульнаадукацыйнай праграме. У наступныя два гады, калі навучэнцы зробіць выбар сваёй будучай прафесіі, — па спецыяльнай праграме. Мы будзем рыхтаваць надзейны рэзерв абітурыентаў для тэхналагічных ВНУ. Выпускныя экзамены ў каледжы сумяшчаюцца з уступнымі ў вышэйшыя навучальныя ўстановы.

Прадпрыемствы-спонсары ўзяліся забяспечыць каледж вучэбна-тэхнічным абсталяваннем і сродкамі, гарантуюць рабочыя месцы для маладых спецыялістаў.

У будучыні дзверы каледжа будуць адкрыты для навучэнцаў усіх школ вобласці.

Створаны і папачыцельскі савет каледжа.

ПРАГРАМА «ЖЫЛЛЁ-2000»

ПЛАНЫ І РЕАЛЬНАСЦЬ

ЗАБЕСПЯЧЭННЕ САВЕЦКІХ ЛЮДЗЕЙ СУЧАСНЫМ ДОБРАУПАРАДКАВАНЫМ ЖЫЛЛЁМ — ПРАБЛЕМА, ЯКАЯ З «ПРОСТА САЦЫЯЛЬНАЙ» ДАУНО ПЕРАТВАРЫЛАСЯ У ПАЛІТЫЧНУЮ. АД ЯЕ КАНКРЭТНАГА ВЫРАШЭННЯ У НЕМАЛОЙ СТУПЕНІ ЗАЛЕЖЫЦЬ САМААДЧУВАННЕ НАСЕЛЬНІЦТВА, СТАБІЛІЗАЦЫЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЙ АБСТАНОўКІ У КРАІНЕ.

У БЕЛАРУСІ ДВА ГАДЫ НАЗАД ПРЫНЯТА КОМПЛЕКСНАЯ МЭТАВАЯ ПРАГРАМА ПАЛЯПШЭННЯ ЖЫЛЛЁВЫХ УМОў НАСЕЛЬНІЦТВА РЭСПУБЛІКІ НА ДВАНАЦАТУЮ ПЯЦІГОДКУ І НА ПЕРЫЯД ДА 2000 ГОДА. НАКОЛЬКІ РЕАЛЬНА ЯЕ ВЫКАНАННЕ У СЭННЯШНІХ УМОВАХ! НА ГЭТАЕ ПЫТАННЕ АДКАЗВАЕ СТАРШЫНЯ ДЗЯРЖБУДА БССР Ю. ПУПЛІКАУ.

— Сённяшнія рэаліі такія. У першыя два гады пяцігодкі тэмпы жыллёвага будаўніцтва ўзрасталі. Але ў 1988—1989 гадах увад дамоў у эксплуатацыю знізіўся. Асабліва летась, калі зніжэнне супраць праграмы склала 900 тысяч квадратных метраў, або 28,6 тысячы кватэр. Усяго ж за чатыры гады пабудавана 376,4 тысячы кватэр, або 93 працэнты да плана.

Прычыны зрыву? Перш за ўсё — рэзкае пагаршэнне забеспячэння цэмантам, трубамаі, лінолеумам, санітарна-тэхнічным абсталяваннем. Пераход на так званыя аптывы гандаль аказаўся непрадуманым і непрадрыхтаным. У многім таму толькі часткова былі ўведзены ў строй новыя магутнасці па вытворчасці сценавых матэрыялаў, буйнапанельных вырабаў. «Дапамога» і пераход на прамыя сувязі паміж прадпрыемствамі, да чаго практычна ніхто не быў гатовы.

Прамыя сувязі. Сёння многія гавораць аб суверэнітэце рэспублік, іх эканамічнай самастойнасці, але якія перакосы ў разуменні сутнасці гэтых паняццяў! Думаю, нідзе ў свеце дзелавы чалавек, бізнесмен не стане проста так, за здорава жывеш, ірваць наладжаныя сувязі, закрэсліваць для сябе выгадны рынак збыту прадукцыі. А пры нашай дзелавой культуры ўсё магчыма. І вось ужо заводы Расіі ставяць беларускім прадпрыемствам умовы, у якіх галоўнае — скарачэнне паставак матэрыялаў. Без усякіх важных тлумачэнняў, заўважае. Яшчэ горш, што такіх ж настроі пануюць і ў больш высокіх сферах суседняй рэспублікі. Як растлумачыць усё гэта, скажам, мінскаму ці магілёўскаму рабочаму, які чакае кватэру 10—15 гадоў?

Наспела неабходнасць — разабрацца ў кадравай праблеме. Хто канкрэтна будзе ўзводзіць дамы — вось пытанне. Хочам атрымаць гатовыя кватэры, аднак аб тым не думаем, што прэстыжнасць прафесіі будаўніка даўно ўжо знаходзіцца ніжэй нулявой адзнакі, пры цяжкіх умовах працы ён — адзін з самых нізкааплатных у краіне. Ці трэба здзіўляцца масавай «міграцыі» спецыялістаў з дзяржаўных будоўляў у сферу рамонтна і сервісу?

У Беларусі выканаўцаў жыллёвай праграмы ў цэйтот заяваў своеасаблівае развіццё перабудовачных працэсаў і новай патрабаванні. Мяркуюць самі: дзве мінулыя пяцігодкі будаўніча база ў нас развілася ўвогуле някэпска, але ж яна была разлічана на рост аб'ёмаў будаўніча-мантажных работ у размеры 15 працэнтаў. Развіццё ж падзей паставіла перад фактам: ужо к 1988 году аб'ёмы работ павялічыліся фактычна на 26 працэнтаў, не лічачы таго, што пашырылася будаўніцтва гаспадарчым спосабам, індывідуальнага жылля.

Каб ліквідаваць гэтыя «няжніцы», сёння рэалізуем комплексную праграму развіцця будаўнічага база да 1995 года. У параўнанні з 1986 годам яна забяспечыць прырост магутнасцей па вырабу, напрыклад, дробнаштучных сценавых матэрыялаў на 60 працэнтаў, «сталаркі» — на 83, цэменту — у 1,9 раза. Улічваюцца і пераход рэспублікі да эканамічнай самастойнасці: у жыллёвую праграму ўносяцца карэктывы па стварэнню новых вытворчых плошчаў па вырабу ўсіх тых матэрыялаў, якія стала цяжка «прабіваць» па саюзных фондах.

Нядарна, на маю думку, ідзе забеспячэнне жыллой плошчай інвалідаў і ўдзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны, а таксама сем'яў загінуўшых ваеннаслужачых. Па стану на 1 студзеня 1988 года ў рэспубліцы было 3711 сем'яў інвалідаў і ўдзельнікаў вайны, якія мелі патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў. У 1988 і 1989 гадах 2480 сем'яў пераехалі ў новыя кватэры. Такім чынам, можна чакаць, што да канца сёлета года гэта частка праграмы будзе выканана.

Перасяляюцца ў новае жыллё і сем'і са старых дамоў. Два гады назад было ліквідавана 161 503 квадратныя метры агульнай плошчы старога жыллага фонду, летась — яшчэ 99 263.

Рэалізацыя жыллёвай праграмы ў Беларусі значна ўскладняецца неабходнасцю перасялення жыхароў шэрагу населеных пунктаў з-за вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Вярхоўнаму Савету БССР варта было б разгледзець пытанне аб спыненні ў рэспубліцы дзеяння льгот на атрыманне і будаўніцтва жылля грамадзянамі, якія прыязджаюць з іншых рэгіёнаў краіны, а таксама ваеннаслужачымі, звольненымі ў запас, якія пайшлі ў адстаўку і былі прызваны ў свой час у армію не з Беларусі.

Такія і іншыя меры дапамаглі б нам больш рэальна глядзець на выкананне праграмы «Жыллё-2000» у Беларусі.

САМАЯ «ЧЫСТАЯ» ГАЛІНА МЕДЫЦЫНЫ

ГАМЕАПАТЫЯ: НОВЫ БУМ

У СССР зарэгістравана новае грамадскае аб'яднанне, адно з наймногіх у галіне аховы здароўя, — Савецкая гамеапатычная ліга. Яе прэзідэнтам стаў Уладзімір ГЛАЗ, урач-гамеапат з 35-гадовым стажам. У гутарцы з карэспандэнтам Інфармацыйнага агенцтва навін ён расказвае аб самай «чыстай» галіне медыцыны — гамеапатыі.

Гамеапатыя ў СССР ніколі не была афіцыйна забаронена, але і не была дазволена цалкам. У Савецкім Саюзе не існуе спецыяльнай установы, факультэта, дзе можна было б атрымаць адпаведны дыплом. Урач-гамеапата няма і ў савецкім рэестры ўрачэбных спецыяльнасцей. Загад ад 1968 года, падпісаны тагачасным міністрам аховы здароўя, забараніў весці падрыхтоўку гамеапатаў. Гэта інструкцыя, на жаль, дзейнічае і сёння.

Паўлегальнасць існавання гамеапатыі ў Савецкім Саюзе выяўлялася таксама ў тым, што мы былі пазбаўлены магчымасці ўдзельнічаць у міжнародных абменах медыцынскай інфармацыяй, не мелі доступу да спецыяльных замежных выданняў. Не было ў нас і ўнутрысаюзнага часопіса — а вось сёння мы ўжо блізка да гэтага. Мала колькасць гамеапатычных паліклінік, адсутнасць інфармацыі аб нашай галіне прывяла да таго, што мы нібыта і былі, але нас не было, таму што нашага існавання не адчувалі хворыя, якім мы маглі б дапамагчы.

Відавочна, становішча гамеапатыі як падчырківае ў сямі медыцынскіх дысцыплінах тым факт, што толькі невялікі працэнт хворых у краіне карыстаецца яе сродкамі?

Гэта памылковае меркаванне. У СССР ужо не так мала пацыентаў і ўрачоў, прыхільнікаў нетрадыцыйнага лячэння. Паводле маіх даных, да 1500 урачоў-гамеапатаў штогод звяртаюцца два мільёны хворых. За апошні час нашы калегі пачалі практыкаваць не толькі ў традыцыйных савецкіх цэнтрах гамеапатыі: Маскве, Ленінградзе, Рызе, Харкаве, Кіеве, але і ў гарадах Сібіры, у Казах-

стане, на Каўказе. Я думаю, што ў бліжэйшы час колькасць урачоў-гамеапатаў у СССР павойца.

Выходзіць, мы напярэдадні савецкага гамеапатычнага буму? Ці можна лічыць яго прычынай крызіс традыцыйнай аховы здароўя ў нашай краіне?

Не. Інакш як растлумачыць тое, што гамеапатычны бум, а можна сказаць шырэй — бум альтэрнатыўных метадаў лячэння, ахапіў увесь цывілізаваны свет? У ФРГ спецыяльнае апытанне паказала, што 72 працэнты ўрачоў назначаюць гамеапатычныя сродкі паралельна з алапатычнымі. Сярод хворых 75 працэнтаў адказалі, што яны лечацца толькі пры дапамозе гамеапатыі ці ж сумяшчаюць яе з традыцыйнымі сродкамі. Гэта становішча тыповае для многіх краін Еўропы, Паўднёвай Амерыкі, для Індыі.

Сучасны чалавек асабліва цэніць тыя рысы, якія вызначаюць гамеапатыю: яна не дае пабочных эфектаў, калі не дапамагае, то і не прыносіць шкоды. Добра падаюцца лячэнню гамеапатычнымі сродкамі хранічныя хваробы, але можна зняць і востры боль — прыступ галаўнога болю, астмы. Прычым гэтыя сродкі бяспечныя: у аснове гамеапатычных лякарстваў ляжаць выцяжкі з раслін, мінеральных рэчывы ці яды, але даюцца яны хвораму ў мікрадозах.

Мы лечым не хворобу, а хворага. Для таго каб назначыць курс, мы павінны ўлічыць мноства фактараў. І з вялікай колькасці прэпаратаў (у некаторых краінах існуе больш за 1500 лякарстваў, у СССР жа выкарыстоўваецца 400) выбраць адно-тры-пяць, але менавіта тыя, што адпавядаюць гэтаму

чалавеку, яго тэмпературу, канстытуцыю, нават колеру валасоў.

Можна прагназіраваць, аднак, што пры непаваротлівай сістэме савецкай аховы здароўя з гамеапатычнага буму ўзнікне і мноства праблем?

Мы сутыкаемся з гэтым ужо сёння. Колькасць людзей, якія звяртаюцца да гамеапатычных лякарстваў, узрасла, але звязаная з гэтым індустрыя, аптэчная справа не развіваюцца. Чэргі ў аптэках, хранічны недахоп лякарстваў, драпаюнае абсталяванне аптэк — вынік незацікаўленасці дзяржаўных структур у развіцці нашай галіны медыцыны. Гамеапатычная аптэка — заўсёды высокакваліфікаванае прадпрыемства, аднак аптэчнае ўпраўленне з усяго яе даходу пакідае толькі фонд зарплаты, нічога не выдзяляючы на развіццё і ўдасканаленне вытворчасці. У Савецкім Саюзе ўжо 25 гадоў не вядуцца закупкі замежных гамеапатычных сродкаў — гэта пазбаўляе савецкіх хворых многіх лекавых прэпаратаў, таму што расліны для іх вырабу не растуць на тэрыторыі краіны.

Відавочна, нашай лізе трэба будзе паспрабаваць змяніць усю сістэму гамеапатычнага лячэння ў СССР. У структуры дзяржаўнага бясплатнага медыцынскага абслугоўвання ўрачы нашай спецыяльнасці знаходзяцца на асобым становішчы, таму што працуюць толькі ў платных паліклініках. У той жа час аптэчная справа застаецца цалкам у падпарадкаванні дзяржавы, што нараджае многія праблемы.

Сёння ў СССР дадзена «зьялёнае святло» разнастайнасці форм уласнасці, заахочваецца самастойнасць прадпрыемстваў. Таму, я лічу, намеры нашай лігі дабівацца самастойнасці ўсёй гамеапатычнай галіны — як альтэрнатыўнай дзяржаўнай платнай структуры ці як дзяржаўна-акцыянернага канцэрна справядлівымі. Гэта

было б на карысць у першую чаргу нашым пацыентам.

Занепакоенасць выклікае і практыка «звышпаскоранай» падрыхтоўкі ўрачоў-гамеапатаў на розных кааператыўных курсах. Цяпер многія ўрачы-алапаты хацелі б авалодаць асновамі гамеапатычных ведаў. Гэта выкарыстоўваюць часта арганізатары тых курсаў, на якіх чытаюць некваліфікаваныя спецыялісты. А ў выніку наносіцца шкода прэстыжу гамеапатыі. Таму выканком Маскоўскай гамеапатычнай лігі, абмеркаваўшы становішча, якое ўзнікла з навучаннем урачоў, вырашыў адкрыць курсы пад эгідай савецкай гамеапатычнай лігі, дзе будуць чытаць лекцыі высокакваліфікаваныя ўрачы з усіх гарадоў СССР. Урачы змогуць атрымаць добрую не толькі тэарэтычную, але і практычную падрыхтоўку.

Вы — першы савецкі ўрач, які выступаў з цыклам лекцый за мяжою — у Швецыі. Ці выклікае цікавасць савецкая гамеапатыя ў замежных калег?

Міжнародная гамеапатычная ліга была арганізавана ў 1925 годзе ў Ратэрдаме. Мінус 65 гадоў, адбылося 44 Міжнародныя кангрэсы, на якіх савецкая гамеапатыя не была прадстаўлена. Аб нашым існаванні ўвогуле не ведалі, і таму сёння да нас вялікая цікавасць. Мы, некалькі савецкіх урачоў, пераканаліся ў гэтым асабіста, калі пабывалі на апошнім, 45-м Кангрэсе ў Барселоне ў маі гэтага года.

Вядома, гады ізаляцыі не прайшлі бясплодно. Нам трэба будзе адрадыць многія страчаныя традыцыі, многаму вучыцца, ствараць сваю медыцынскую індустрыю, дарэчы, самую «чыстую» ў экалагічных адносінах. Спадзяюся, што неўзабаве мы зможам наладзіць рэгулярны абмен інфармацыяй з замежнымі калегамі.

Гутарку вяла Аксана ПЕТРУНЬКО.

НАДЗЕЙНЫЯ ПАРТНЁРЫ

Афіцыйныя дэлегацыі Казахстана і Беларусі сустрэліся ў Мінску для падпісання пагадненняў дзелавога супрацоўніцтва.

Дыспазіцыя ж такая. Беларусь пастаўляе ў Казахстан вырабы машынабудавання і навукаёмстыя прадукты: аўтамабілі, трактары, станкі і прыборы, хімічныя тавары і шырспажыў. Узамен атрымлівае металапракат, мінеральна-сыравінныя рэсурсы, машынабудаўнічую прадукцыю, сельскагаспадарчую сыравіну. Пры гэтым мае ў гандлі з Казахстанам дадатнае сальда — 265 мільёнаў рублёў.

Папярэдне бакі дамовіліся, што Казахстан у наступным годзе паставіць Беларусі 750 тысяч тон збожжжа (у гэтым годзе — 140 тысяч тон). Рэзкі рост паставак. Але і пры гэтым рэспублікі толькі набліжаліся да гандлёвага балансу. Каб канчаткова яго ўраўняць, беларускі бок прапанаваў павялічыць пастаўкі збожжжа да мільёна тон, нарадзіўшы адпраўку тавараў народнага спажывання на сотню мільёнаў рублёў. Партнёры ж прасілі — амаль на чвэрць мільярда! Вось тады і ўзнікла заміна. Нарэшце знайшлі кампраміс, хоць Казахстан і застаўся пакуль што «даўжніком». А далей усё пайшло як па маслу.

Спачатку дакументы падпісалі прэзідэнты. Н. Назарбаев і М. Дземянцей у сумеснай заяве, у прыватнасці, падкрэслілі, што прамыя дагаворныя сувязі, якія ўлічваюць асаблівае рэспублікі, могуць стаць надзейнай асновай для вырацоўкі новага Саюзнага дагавора. Развіццё машынабудавання, навукаёмстыя вытворчасці Беларусі і багатыя рэсурсы, магутны металургічны патэнцыял Казахстана ўдала дапоўняць адзін аднаго.

Затым міжрадавае пагадненне падпісалі два прэм'еры, У. Караману і В. Кебіч. Часткай гэтага дакумента стала канкрэтная праграма эканамічнага, навукова-тэхнічнага і культурнага супрацоўніцтва. Акрамя традыцыйнага гандлю, прадугледжана і стварэнне сумесных прадпрыемстваў, распрацоўка новых агра-тэхналогій, абмен племянной жывёлай і элітным насеннем. Рэгуляваць дзелавыя кантакты будзе пастаянна дзеючы каардынацыйны савет з прадстаўнікамі ў сталіцах абедзвюх рэспублік.

Бакі так каменціравалі заключаныя пагадненні.

Прэзідэнт Казахскай ССР Н. НАЗЫРБАЕЎ:

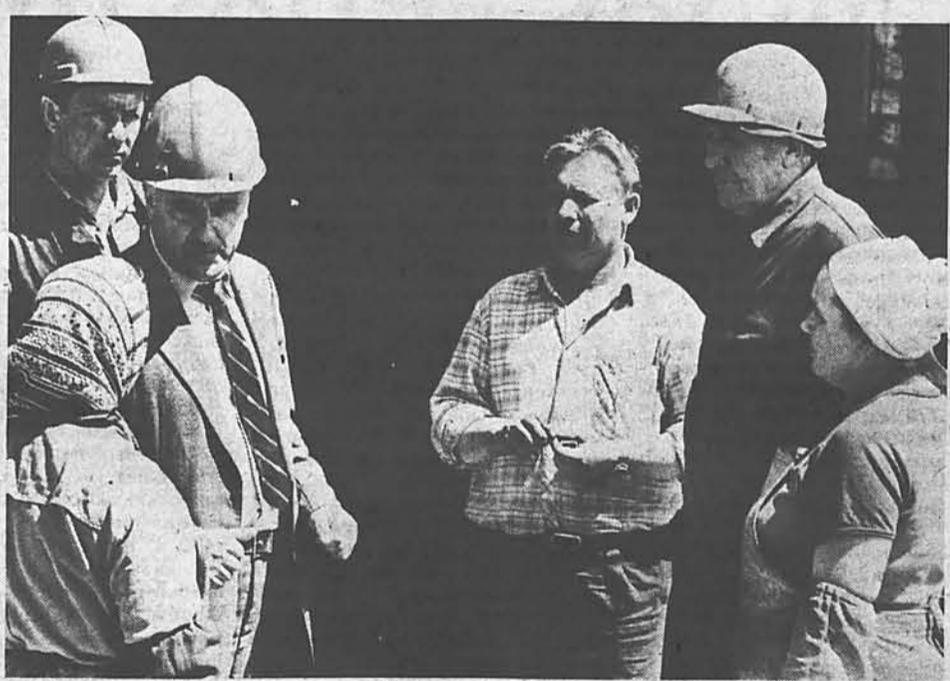
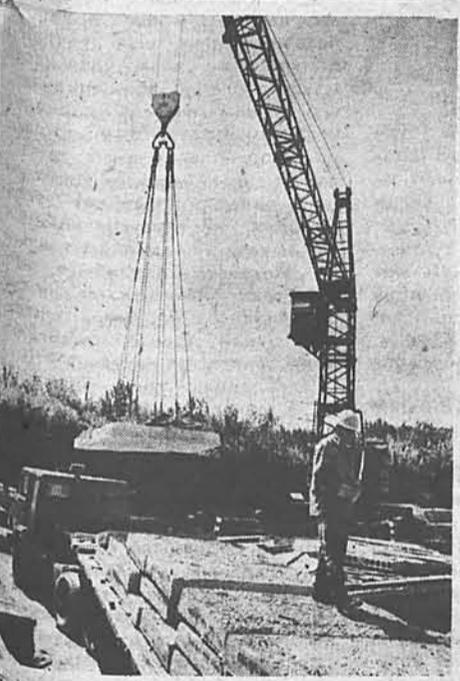
Ва ўмовах, калі Саюз будзе складацца з суверэнных дзяржаў, вельмі важна самім дагаворвацца і вырашаць усе пытанні. Мы далёка пайшлі наперад у нашых адносінах. Казахстанцы будуць задаволены, атрымліваючы з Беларусі больш спажывецкіх тавараў, якіх у нас не хапае. Мы не застанемся ў даўгу. Пачнём пастаўляць цемент, чаго раней не рабілі. Адмоўнае сальда ў нашым гандлёвым абарачэнні цяпер знізіцца да 180 мільёнаў рублёў. Але мы ўраўняем баланс, магчымасці для гэтага ёсць.

Старшыня Савета Міністраў Беларускай ССР В. КЕБІЧ:

Ужо тое, што ў Казахстане пражывае больш двухсот тысяч беларусаў, абавязвае нас мець больш цесныя пагадненні з рэспублікай. Што датычыць страт для беларускага рынку тавараў на 200 мільёнаў рублёў... Улічыце, што за збожжжа ў цяперашніх умовах мы павінны былі б плаціць золатам — такая кан'юнктура. Цяпер жа зможам выкарыстаць валюту інакш. Так што ў таварах мы не страцім.

Але нельга ўсё зводзіць да эканомікі. У Казахстане адкрылі Беларускі культурны цэнтр, звярнуліся да нас за дапамогай. Навошта, скажам, ствараць друкарскія магутнасці з беларускім шрыфтам? Мы возьмем на сябе пастаўку падручнікаў, літаратуры і інш.

ШЛЯХАМ КААПЕРАЦЫІ

да новую форму гаспадарчай дзейнасці перайшоў Мінскі завод жалезабетонных вырабаў. Па рашэнню раённага Савета на яго базе створаны вытворчы кааператыв «Індустрыя». Яго асноўная мэта — павялічэнне выпуску прадукцыі для задавальнення патрэбнасцей будаўнічых арганізацый Мінска і сталічнай вобласці. Усе вытворчыя магутнасці збога прадпрыемства кааператыву ўзяў у арэнду на 5 гадоў. 80 працэнтаў аб'ёму прадукцыі складае дзяржаўны заказ. Астатняя рэалізуецца паводле меркавання кааператыва. У мінулым годзе «Індустрыя» адправіла спажыўцам амаль 5 мільёнаў рублёў гатовых вырабаў, што на 800 тысяч рублёў перавышае ранейшыя паказчыкі. Выпрацоўка вырасла на прадпрыемстве на 120 працэнтаў, сярэдняя заробатная плата складае цяпер 350 рублёў у месяц.

Пры скарачэнні на адну трэць кіраўніцкага апарату і пры той жа арганізацыйна-вытворчай структуры колькасць працоўных не зменшылася. У кааператыве адменены ўсякія нормы і расцэнкі, кожнае падраздзяленне атрымлівае толькі месячнае і дзённае

заданні, дзе ўказаны аб'ёмы работы і фонд заробатнай платы. Хочаш зарабіць — працуй, а зрабіў брак, сапсаваў абсталяванне — плаці са сваёй кішэнні.

15 працэнтаў даходу застаецца ў распараджэнні калектыву «Індустрыя». Ужо будуюцца 30 кватэр для членаў кааператыва, узведзены сваімі сіламі аздараўленчы комплекс, набыта абсталяванне для ўдасканалення тэхналагічных працэсаў. Кааператыву стабільна працуе, умела рэалізуючы намечанае.

НА ЗДЫМКАХ: адгрузка гатовай прадукцыі на аб'екты пасёлка Пудоўня Дрыбінскага раёна, дзе будуюцца жыллі для перасяленцаў з Гомельскай вобласці; старшыня кааператыва «Індустрыя» дэпутат абласнога Савета Іван ЛОБАЧ гутарыць з рабочымі арматурнага цэха Надзеяй КАЛЕСНІК, Віктарам ДРАГУНОМ, Леанідам КАМАНДЗІРАВЫМ, Фёдарам ЛЮДВІКОЎСКІМ і Таццянай ДУБРОУСКАЙ.

Фота В. АЛЯШКЕВІЧА.

ЛІЁН ВАЧЫМА МІНЧАН

У Палацы мастацтва ў Мінску адкрываецца выстаўка работ беларускіх фатажурналістаў Віктара Ігнатвіча, Уладзіміра Мязжвіча і фатографу з Ліёна Эвелін Прарыэль і Жэрара Амселема. Дзесяць дзён французскія фатографы правялі ў Мінску. Вынікам іх знаходжання стала цэлая серыя здымкаў аб жыцці беларускай сталіцы. А на фатаграфіях В. Ігнатвіча і У. Мязжвіча ў розных сваіх праявах адлюстраваны ліёнцы. Па ініцыятыве Беларускага таварыства

дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі і пры садзейнічанні Беларускага аддзялення Савецкага фонду міру гэтыя рэпартажы наведлі горад-пабрацім Мінска. У рамках Тыдня пародных гарадоў Францыі і Беларусі, які пройдзе ў нашай рэспубліцы, і будзе экспанавана гэтая выстаўка.
НА ЗДЫМКАХ: ля гульневых аўтаматаў; пасвячэнне ў студэнты [жарты над першакурснікамі].

ДАПАМОГА ЗАМЕЖНЫХ СУАЙЧЫННІКАЎ АХВЯРАМ ЧАРНОБЫЛЬСКОЙ АЭС

Летась пяць грамадскіх арганізацый БССР і праваслаўная царква прынялі «Зварот да суайчыннікаў свету», у якім заклікалі замежных землякоў дапамагчы Радзіме ў яе саматужных высілках адзіночкі, што з адчаем невылечна хворага бароніца ад радыяцыйнай чумы Чарнобыля. Мінус год з лішкам... Які ж водгалас знайшло гэтае пасланне сярод людзей замежжа, тых, хто аднаго з намі беларускага роду-племні? Тым больш, што на слыху — скоры і вялікі ўклад армянскай дыяспары ў аббудову Арменіі пасля землетрасення, украінскай, прыбалтыйскай і расійскай — у культурнае і гаспадарчае адраджэнне сваіх родных краёў. Тым больш, што ў нашым экзістэнцыяльным, альбо проста гібельным становішчы, матэрыяльны колькасны аспект дапамогі, апроч духоўнага, — выратавальны круг для тапальца, які хапаецца за са-ломінку...

І дзе шукаць адказ на пытанне, калі не ў Беларускам таварыстве «Радзіма», бо было яно мала што сааўтарам Звароту, галоўнае, — рэальна адзінай на час яго падпісання грамадскай арганізацыяй, адказнай у рэспубліцы за сувязі з замежнымі суайчыннікамі.

Адрозу заўважу, прагледзеўшы не адзін дакумент: з розных куткоў свету ідуць у таварыства «Радзіма», рэдакцыю газеты «Голас Радзімы» адозвы на «Зварот...». Некалькі прыкладаў...

Кастрычнік 1989 года, студзень, май 1990 года [момант атрымання інфармацыі], ФРГ [месца жыхарства ахвяраў].

Першым, чыё сэрца кранулі трывожныя званы Радзімы, стаў былы вязень Маўтхаўзена, жыхар Заходняй Германіі, народжаны ў вёсцы Міхеевічы Мінскай вобласці, Міхаіл Мельнік. Чалавек пераканана адданы Богу, ён разам з жонкай, немкай па нацыянальнасці, хадзіў па аптэках і шпітальных збіраў альбо купляў лекі на грошы, ахвяраваныя нямецкімі веруючымі. Аднак яму, пенсіянеру невялікага дастатку, непасрэльна было б ператварыць асабістую патрыятычную дзейнасць у сапраўды добрачынную кампанію, ні звярніўся Міхаіл Малахавіч у Саюз свабодных лядзідзятніцкіх цэркваў Германіі, ні знайду ён там падтрымку і разуменне. Тройчы, пачынаючы з кастрычніка міну-

лага па чэрвень гэтага года наведваў М. Мельнік таварыства «Радзіма» разам ці ў розных спалучэннях з адзінаверцамі з Саюза: дырэктарам місіі «Біблія для свету» А. Ленкайтам, пастарамі яе добрачыннага аддзела Гансам Олешам і Вальдэмарам Цэльмерам. У суме сваёй прывезены імі ахвяраванні — дар іхніх нямецкіх братоў па веры ацэньваюцца ў больш чым адзін мільён тагачасных заходнегерманскіх марак. У натуральным выражэнні гэта дзесяткі тысяч аднаразовых шпрыцаў, вітаміны, хірургічныя пальчаткі, лякарствы, катэтары, функцыянальныя і бальнічныя ложка, шафы, сталы, крэслы і мно-

Студзень 1990 года, ЗША.

Прыехаўшы ў Мінск з Дэнвера, завітаў на Захараву, 23, Марк Кацнельсон. Ён прызначыў свой вялікі багаж, 1 700 шпрыцаў з іголкамі і мноства медыцынскіх прэпаратаў, клініцы Інстытута радыяцыйнай медыцыны. Не дарма ж біблейская мудрасць вучыць: «Радасць чалавеку — добрачыннасць яго...» А я той думкі, не жадаючы нікога перакрываць і крыху забягаючы наперад, што свяцільнік добрадзеяства і чуласці найхутчэй загарэеца ў душах веруючых.

Студзень 1990 года, Бельгія.

Пераводу доларавыя ці ў бельгійскіх франках зрабілі члены Саюза савецкіх грамадзян Бельгіі Тамара Лагунова,

ве і намаганням беларусінаў (60-я ўгодкі ўрачыста адзначаны ў сёлетнім кастрычніку), — даўні і сталы партнёр «Радзімы». Салідарнасць у гадзіну ліхалецця, гатоўнасць працягнуць ёй руку дапамогі былі і ёсць асноўныя пастулаты, на якіх яна будзе свае адносіны з зямлёй пращраў. Былі збор і перадача СССР матэрыяльных і фінансавых сродкаў на справу барацьбы з фашызмам, асігнаванне 55 тысяч долараў Арменіі ў фонд пераадолення нядаўняга экалагічнага бедства. Ёсць добрачынныя акцыі пад дэвізам «Дзесяць Чарнобыля». На яе дзеючым, адкрытым яшчэ рахунку — 30 тысяч долараў.

Верасень 1990 года, ЗША.

Свяцільнік міласэрнасці грэе нават на такой адлегласці, якая аддзяляе Чыкага ад сталіцы Беларусі. Руская паства мясцовай чыкагскай царквы (юрдысцыя Маскоўскай Патрыярхіі), што ў прыходзе свяцільніка Уладзіміра Кандраценкі, накіравала «Радзіме» пасылкі з вітамінамі і шпрыцамі агульнай вагою 890 кілаграмаў, закупленыя на 16 тысяч долараў.

Верасень 1990 года, Канада.

Тацяна Куц выслала рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» чэк на 50 канадскіх і 60 амерыканскіх долараў.

Не засталіся абыякавымі да болі Беларусі былыя студэнты-стыпендыяты «Радзімы», якія цяпер жывуць і працуюць у Грэцыі. Адклікнуліся і суайчынніцы з Сірыі.

Кожнаму ахвяравальніку, вышэй памянёнаму намі, і таму, каго мы можа і прамінулі назваць, — наш нізкі паклон і найлепшыя словы ўдзячнасці. І тым, хто адно збіраецца нейкім чынам аказаць дапамогу нашаму народу... Таму што добра вядома: зробленыя даткі ў параўнанні з нашымі вострымі да адчаю патрэбамі ёсць «кропля на гарачым камені», як выказаўся аднойчы той жа М. Мельнік. Спаздзяёмся, што разумеюць гэта і замежныя суайчыннікі. І я ўпэўнены: у хронікі будзе працаг, свяцільнік міласэрнасці не патухне!

Удакладняю яшчэ раз: размова ідзе выключна аб тых іншаземных земляках, якія ўносяць ці ўнеслі свой уклад у ліквідаванне вынікаў аварыі на ЧАЭС шляхам супрацоўніцтва з Беларускам таварыствам «Радзіма», рэдакцыяй газеты «Голас Радзімы». А маюць што сказаць і іншыя грамадскія арганізацыі БССР, якія створаны нядаўна і якія таксама ладзяць з беларускай дыяспарай масты луннасці. І атрымліваюць ахвяраванні.

Кастусь ШАЛЯСТОВІЧ.

МІЛАСЭРНАСЦЬ

гае іншае. Багаты і спіс адрасатаў, куды затым адрозу ж перадаваліся гэтыя рэчы: найбольш пацярпеўшыя раёны Магілёўшчыны і Гомельшчыны, дзіцячыя гарадскія бальніцы Мінска, НДІ анкалогіі і радыялогіі, санаторыі «Крыніца», «Беларусь» і г. д. Звыш усяго памянёнага В. Цэльмер перадаў нядаўна ў таварыства пасылку з лякарствамі і апаратурай коштам 149 770 марак ФРГ.

Снежань 1989 года, Гана.

Радкі з ліста Любы Квартэй: «Асацыяцыя савецкіх жанчын у Гане з болей прачытала зварот. Мы жывём у краіне, якая стала на шлях развіцця, таму набыць дэзіметры і лічыльнікі выпраменьвання мы не можам. Іх проста няма. Высылаем тысячу шпрыцаў і 50 сістэм пералівання крыві».

Студзень 1990 года, Бельгія.

«Мяне вельмі ўрушыў зварот да суайчыннікаў за рубяжом дапамагчы ў ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай аварыі. І, нягледзячы на тое, што наша сям'я жыве вельмі сціпла, мы адрозу ж вырашылі перавесці на рахунак № 705602 20 тысяч бельгійскіх франкаў. Ад імя аддзялення ССГБ у г. Шарлеруа таксама быў зроблены ўклад на гэты рахунак у суме 5 тысяч франкаў. Ад душы жадаем вам пазбавіцца ад гэтага гора, а, галоўнае, выздараўлення дарагім нам людзям», — напісала Марыя Гарох.

Кацярына Штэйн-Дзюпон, Марыя Семарэнка, Іван Салаўёў, Іван Башкатаў.

Красавік 1990 года, Нігерыя.

Да прэзідыума Беларускага таварыства «Радзіма» звярнуліся суайчынніцы з «Асацыяцыі савецкіх жанчын у Нігерыі», што ў Бэндэльштэце: «Чарнобыльская бяда і яе вынікі ўсхвалявалі нас, як і ўсіх людзей свету. ...Нас тут усяго 10 чалавек, пагэтану, на жаль, не ў нашых сілах дапамагчы вам медыцынскім абсталяваннем ці прыборамі. ...Перадаём пасылку — 400 аднаразовых шпрыцаў з іголкамі».

Май 1990 года, Нідэрланды.

«Калінка» — фальклорна-хараграфічны ансамбль з Ратэрдама. У ім бяруць удзел келя шасці дзесяткаў аматараў рускага, украінскага і беларускага мастацтва. Большасць артыстаў — галандцы, ёсць рускія. І хоць нікога з Беларусі там няма, тым не менш «Калінка» даслала ў таварыства «Радзіма», з якім падтрымлівае плённыя і трывалыя кантакты, медыцынскі апарат «штучная нырка», цана якога 80 тысяч долараў. У дадатак перадала і 3 тысячы шпрыцаў. Апарат жа ў хуткім часе быў устаноўлены ў аддзяленні рэанімацыі Мінскай абласной бальніцы.

Чэрвень 1990 года, Канада.

Фэдэрацыя рускіх канадцаў (ФРК), якая паўстала восьніскімі днямі 1930 года, дзякуючы ў вялікай ступені ініцыяты-

Ліпень 1990 года, ЗША.

Беларускі танцавальны гурт «Васілёк» са Злучаных Штатаў Амерыкі па запрашэнню таварыства «Радзіма» дзесяць дзён гасцяваў у рэспубліцы, сваімі канцэртамі, выступленнямі, добрым валоданнем мовай Купалы і Коласа прыдбаў заслужаную папулярнасць. Акрамя таго, падараваў дзесяць пацярпеўшым ад Чарнобыля, 550 кілаграмаў лекаў.

Жнівень 1990 года, Аўстралія.

Адметнасць гэтага міласэрнага волевыяўлення ў тым, што спагадліва і чуйна адклікаюцца не толькі імігранты беларускага паходжання, але і тыя, хто не мае з намі этнічнай роднасці. Як, скажам, Ніна Чарапанова старшыня руска-славянскага таварыства ў Брысбене. Яна прывезла партыю шпрыцаў і інвалідных калясі, якія ўласнаручна перадала інвалідам афганскай вайны Васілю Літвіненку і Уладзіміру Міхалацу.

Марка Кацнельсона выдатна зразумела амерыканская авіякампанія «Панам». Даведаўшыся аб высякародным прызначэнні яго багажу, яна адрозу ж адмовілася браць плату за лішнюю вагу. І гэтая іншаземная фірма, якая не чытала савецкіх зваротаў, — не выключэнне. А выключэннем якраз з'яўляецца айчыны «Аэрафлот», выдатна дасведчаны ў трагедыі нашага народа. За дастаўку груза чыкагскіх суайчыннікаў ён запатрабаваў ад таварыства «Радзіма» 1 350 рублёў. І гэта — не навіна! Ужо не першы раз савецкая павятраная кампанія перахоплівае на люту выратавальны круг [хай сабе і «саломінку»], кінуты добрадзеянімі рукамі з другога берага, і спаганяе з «тапельцаў»-чарнобыльцаў чарговы данину. Цяжка сказаць, якому Богу пакланяецца «Аэрафлот», але слязам паміраючага ад лейкозу беларускага дзіцяці ён не верыць...

ЕСТЬ ЛИ УГРОЗА ЯДЕРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ?

НЕ ДОПУСТИТЬ ТРАГИЧЕСКИХ НЕЛЕПОСТЕЙ

Еще недавно казалось, что все возможные источники ядерной угрозы в мире хорошо известны: это либо международный конфликт с применением ядерного оружия (или, по крайней мере, его случайное использование), либо катастрофа типа Чернобыля.

Но в самое последнее время возникли очертания угрозы нового типа в связи с нынешней внутривосточной нестабильностью в такой буквально напичканной и ядерным оружием, и ядерными реакторами стране, как Советский Союз.

Вполне можно представить себе несколько вариантов сценария, ведущего к угрожающему — в плане ядерной безопасности — развитию событий. Попробую перечислить некоторые из них. Сейчас в СССР весьма значительные размеры приняты попытки захвата оружия различными нелегальными военизированными организациями. Особенно распространено это в Закавказье, но случается и в других регионах страны. Сравнительно недавно, например, в Армении было захвачено несколько танков. Стоило немалого труда вернуть их. Нельзя забывать в этой связи о том, что в советских сухопутных войсках есть ракетные батальоны и что те или иные виды ядерного оружия находятся на территории многих союзных республик. Представим себе, что какая-то его разновидность оказалась в руках охваченных ожесточением боевиков!

Разумеется, в большинстве случаев это оружие не так-то просто привести в действие. Но, во-первых, во всех международных конфликтах весьма активную роль, к великому сожалению, играют бывшие военнослужащие, часть из которых имела в прошлом доступ к ядерному оружию, а также интеллигенция, в том числе и техническая. А это значит — могут найтись квалифицированные специалисты, способные довольно быстро разобраться, что к чему.

Излишне объяснять, к чему может привести даже сама попытка использования ядерного оружия для шантажа.

Кроме того, нарастание нестабильности, усиление национальной ожесточенности могут привести к тому, что руки террористов-фанатиков протянутся не только к ядерному оружию, но и реакторам АЭС. Ведь значительная часть этих реакторов находится в тех частях страны, где особенно обострены межнациональные отношения. Любая попытка такого рода также могла бы иметь трагические последствия.

Однако все перечисленные варианты развития событий носят в той или иной мере «локальный» характер. Самым же опасным явилось бы, на мой взгляд, обострение ситуации не только «по горизонтали», то есть на национальной почве, но и «по вертикали», то есть уже и на социальной основе. Масштабы внутреннего конфликта такого рода могли бы оказаться настолько значительными, что все, что происходит сейчас, выглядело бы почти как детская забава. В него могли бы оказаться вовлеченными и Вооруженные Силы, а значит, и все то оружие, которым они располагают.

Внутренняя стабильность — два ли не каждой страны во

многом зависит от позиции Вооруженных Сил. Здесь нам есть о чем подумать, причем применительно к теме ядерной безопасности — в несколько неожиданном ракурсе. В СССР быстро развивается политический плюрализм. Появляются новые партии, да и в самой КПСС довольно четко прослеживаются несколько весьма сильно отличающихся друг от друга течений. В этой связи быстрая деполитизация Вооруженных Сил важна не только как одно из условий полного претворения в жизнь сути измененной статьи 6 в нашей Конституции, но и как способ предотвратить раскол Вооруженных Сил по политическим мотивам. Совершенно ясно, что такой раскол в лучшем случае привел бы к резкому падению дисциплины и порядка, а в худшем, да еще на фоне существующих очагов напряженности, мог бы в значительной мере обеспечить практическую реализацию одного-двух перечисленных здесь вариантов появления ядерной угрозы.

К счастью, пока что все эти варианты носят в большей или меньшей степени гипотетический характер. Однако проблема слишком серьезна, чтобы не видеть того, что при определенном стечении обстоятельств ситуация может выйти из-под контроля. Поэтому столь важны энергичные и разумные действия всех, кто имеет к этому отношение. Во-первых, это мы, в СССР. Внутренняя нестабильность весьма разрушительна сама по себе, даже без всяких ядерных атрибутов. Значит, надо находить такие решения существующих проблем, которые вернут в страну мир и покой и позволят ей ускорить процесс интеграции в сообщество высокоразвитых демократических стран. Они же в свою очередь имеют все основания помогать нам словом и делом — что, к чести их, и происходит сейчас — помогать, понимая, какой огромный груз разнообразных и часто непривычных для Запада проблем лежит на наших плечах. Для них почти в такой же степени, как и для нас, важно сохранить внутреннюю стабильность в огромном Советском Союзе.

Драматические коллизии, возникающие в ходе перестройки, и особенно появление в той или иной республике фанатично озлобленных группировок, способных на терроризм любого рода, приводит к тревожной мысли о возможности террористических актов относительно ядерного оружия.

Известно, однако, что ядерные объекты являются наиболее защищенными. Создана система и инженерно-технических сооружений, и огневых средств противодействия их захвату. Ее надежность позволяет обеспечить безопасное хранение и транспортировку в критических условиях.

Одновременно есть уверенность, что взрывная сила политической нестабильности будет угасать по мере становления правового демократического государства и улучшения социально-экономической ситуации в СССР.

Я думаю, что мы будем достаточно разумными для того, чтобы не допустить трагических нелепостей.

Сергей БЛАГОВОЛИН,
доктор экономических наук.

ПОКА СССР не захватила столь мощная волна наркомании, как Запад, и имеются все возможности к ней подготовиться — такую оценку сделал секретарь-директор всемирной организации «Наркомон» Боссе Перссон, посетивший Советский Союз в нынешнем году. И все-таки и здесь она находит все новые и новые жертвы.

В СССР имеются огромные сырьевые возможности для производства наркотиков. А раз есть источники сырья, то всегда находятся и люди, греющие на нем руки, несмотря на все опасности такого бизнеса.

Борьбу с наркоманией уже длительное время ведут Министерство внутренних дел, и Комитет государственной безопасности, и Министерство здравоохранения, и Министерство медицинской промышленности. И все же, несмотря на принимаемые меры, как считают социологи и правоохранительные органы, в СССР сформировалась и действует наркомафия со строгой организацией, разветвленной структурой. По самым скромным подсчетам, ее доходы составляют 2 миллиарда рублей, но считается, что они могут быть и в два раза больше.

Наркотический спрут расплывается все дальше, и правоохранительные органы, прежде всего в лице МВД и КГБ, видят свою задачу в том, чтобы поставить преграды на его пути. Здесь прежде всего встает проблема выявления источников сырья, принимая при этом во внимание, что в СССР 80 процентов наркотиков, находящихся в обращении, — растительного происхождения.

котиков извне в условиях переориентации экономики на мировой рынок.

Сейчас, видимо, еще не время раскрывать планы, которые СССР намерен реализовать совместно с другими странами, чтобы решительно воспрепятствовать наркобизнесу расширить сферу своей деятельности на советской территории. Между тем можно с уверенностью сказать, что этой задаче служит вступление СССР в Интерпол. Соответствующие договоренности о сотрудничестве в области борьбы с наркобизнесом были достигнуты также в ходе обмена визитами министров внутренних дел СССР и Кипра Вадима Бакина и Христодулоса Вениамина, что важно с точки зрения положения, которое занимает эта страна на международных транзитных путях. Идет дело и к тому, что свои усилия в области борьбы с наркоманией объединят СССР и США.

Важно определить, откуда готовится наступление международной наркомафии. Тем более, что в стране планируется сокращение пограничных зон, расширяются прямые контакты с азиатскими странами. Именно с этого направления уже предприняты попытки создать контрабандный канал наркотиков. В качестве противомеры КГБ Таджикистана, например, налаживает обмен соответствующей информацией с пограничными службами Афганистана. Еще раньше по инициативе советских таможенных и правоохранительных органов в сотрудничестве с соответствующими службами Канады и Великобритании удалось перекрыть один из транзитных путей поступления

ПРОБЛЕМЫ И СУЖДЕНИЯ

НАРКОТИЧЕСКИЙ СПРУТ В СССР

Ликвидация посевов, многочисленные аресты наркочеловек постепенно меняют ситуацию в сфере наркобизнеса. Об этом красноречиво свидетельствуют цены на «черном рынке». Всего несколько лет назад суточная доза наркоманов стоила в пределах 10 рублей. В нынешнем году она оценивается от 50 до 120 рублей. Чтобы купить наркотики, больному человеку часто приходится идти на преступление — украсть, силой отнять материальную ценность. Выходит, проблема усугубляется.

Операции по выявлению и уничтожению подпольных плантаций наркотического сырья МВД СССР проводит ежегодно с 1986 года. В нынешнем году в ней принимают участие около 10 тысяч сотрудников милиции, 17 тысяч представителей общественности, задействовано 12 армейских и гражданских вертолетов.

По предложению органов внутренних дел республик Средней Азии при Главном управлении уголовного розыска МВД СССР создан межрегиональный отдел по борьбе в сфере наркобизнеса. Необходимость такой организационной меры диктовалась практикой деятельности наркосиндикатов, которая охватывает не только республики этого региона, но и всю страну.

Борьбе с наркобизнесом активно помогают органы КГБ. В начале нынешнего года они провели операцию по ликвидации разветвленной сети дельцов, руководители которой обособились в узбекском городе Термезе, а сама сеть действовала по всей стране.

Таков внутренний аспект проблемы наркомании в СССР. Ее внешний аспект в нынешних условиях не менее опасен. Пока 20 процентов наркотиков нелегально ввозится в страну из-за рубежа. Причем трудно представить, что советские таможенные или другие службы смогут огрести страну от притока нар-

наркотиков из Пакистана и Афганистана через СССР.

Но вернемся к самой проблеме наркомании в СССР. Прежде всего это молодежная и социальная проблема. 70 процентов больных наркоманией — люди в возрасте с 16 до 29 лет, из них 30 процентов — в возрасте до 24 лет. Почти половина больных, постоянно употребляющих наркотики, умирают, не дожив до тридцати.

Своевременной мерой, призванной решить проблему, явилось создание в нынешнем году Всесоюзного общества спасения детей и подростков от наркотиков. Эта независимая организация была создана Фондом социальных изобретений СССР при Международной ассоциации XXI века.

Обществу предстоит открывать анонимные консультации, налаживать работу «телефонов доверия» для попавших в стрессовую ситуацию, организовывать реабилитационные центры для больных и реабилитационные коммунулы для тех, кто сам отказался от наркотиков, оздоровительные лагеря для детей из групп риска. Оно также намерено наладить производство печатных, аудио- и видеоматериалов антинаркотической направленности, проводить научные исследования. Важным аспектом его деятельности будет подготовка специалистов для работы с детьми и подростками. Программу для их обучения преподнесли в дар обществу коллеги из США, представляющие благотворительный фонд «Дети — существа особые».

Специалисты считают, что с помощью одной лишь милиции и медицины не будет подготовлено специалистов для работы с детьми и подростками. Программу для их обучения преподнесли в дар обществу коллеги из США, представляющие благотворительный фонд «Дети — существа особые».

Специалисты считают, что с помощью одной лишь милиции и медицины не будет подготовлено специалистов для работы с детьми и подростками. Программу для их обучения преподнесли в дар обществу коллеги из США, представляющие благотворительный фонд «Дети — существа особые».

Дмитрий БЕЛЬСКИЙ.

Площадь Ленина в Минске.

Фото В. ШУБЫ.

КУПАЛАЎЦЫ — УДЗЕЛЬНІКІ МІЖНАРОДНАГА ФЕСТИВАЛЮ

«ЭМІГРАНТЫ» Ў КРАКАВЕ

Нядаўна ў Польшчы, у старадаўнім Кракаве, адбыўся не зусім звычайны міжнародны тэатральны фестываль. Яго арганізатары запрасілі для ўдзелу ў фестывальных праглядах лепшыя спектаклі з розных краін свету, пастаўленыя па творах вядомага сучаснага польскага драматурга, празаіка і публіцыста Славаміра Мрожака. Пасля папярэдняга прагляду аўтарытэтай камісіяй на чале з Генеральным дырэктарам Мрожак-фестывалю (так ён афіцыйна называўся) панам Ёжафам Апальскім, вядомым польскім тэатральным крытыкам і педагогам, запрашэнне ўдзельнічаць у фестывалі атрымаў спектакль «Эмігранты» Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, пастаўлены нашым малым рэжысёрам Мікалаем Пінігіным.

І вось мы ў старадаўнім Кракаве, горадзе, з якім звязаны асобныя старонкі духоўных і культурных здабыткаў многіх народаў... З хваляваннем крочым па брукаванцы ўнутранага дворака Collegium maius Ягелонскага ўніверсітэта, дзе атрымаў вучоную ступень бакалаўра філасофіі Франціск Скарына, уваходзім пад велічныя гатычныя зводы Collegium Novum, дзе вучылася Цётка... Хвалюванні ўзмацніліся, калі дачаліся, што на Мрожак-фестываль запрошаны тэатры, тэатральныя студыі, крытыкі і дзеячы сцэны, драматургі і журналісты з дваццаці чатырох краін свету. Фестываль праходзіў пад патранажам міністра культуры і мастацтваў Рэспублікі Польшчы пані Ізабелы Цывіньскай, ганаровы госьць фестывалю — сам Славамір Мрожак, які спецыяльна прыехаў у Кракаў з Мексікі, дзе ён цяпер жыве і якому ў гэтыя дні споўнілася шэсцьдзесят гадоў.

Хто ён — пісьменнік і драматург Славамір Мрожак? Чаму яго творы выклікаюць, асабліва ў апошнія два дзесяцігоддзі, такую цікавасць чытачоў і гледачоў у самых розных краінах свету з рознымі традыцыямі і грамадскім ладам? Чаму ўрэшце ён так папулярны ў Польшчы, якую пакінуў яшчэ ў 1963 годзе і куды пасля трагічнага для Ўсходняй Еўропы жніўня 1968 года вырашыў ніколі не вяртацца? На ўсе гэтыя пытанні, што ўзніклі ў Кракаве ў час шматлікіх сустрэч, прэс-канферэнцый, абмеркаванняў, спрабавалі даць адказ сваім мастацтвам, сваёй творчасцю дзеячы сцэны, кінематографа, тэлебачання. Госьці і ўдзельнікі Мрожак-фестывалю, жыхары Кракава мелі магчымасць убачыць спектаклі, пастаўленыя ў Варшаве,

Парыжы, Рыме, Будапешце, Ленінградзе, Маскве, Ульянаўску, Цюрыху, Гёттынгене, Кіеве, Лодзі, Гданьску, Вроцлаве, Мілуоці (ЗША) і ў іншых гарадах, і, вядома, у самім Кракаве (Стары тэатр паказаў два спектаклі — «Бойня» і «Партрэт», Тэатр людоды — «Паліцыю» па С. Мрожаку).

Пятнаццаць дзён працягвалася шматмоўнае кінатэатральнае свята-марафон. Гэта быў унікальны прыклад таго, як мова сапраўднага мастацтва можа стаць універсальнай, аб'яднаць людзей самых розных густаў і поглядаў, да таго ж разнамоўных. Далазна доўжыліся спрэчкі пасля праглядаў. Паступова ўсе сыходзіліся на думцы, што ў творах С. Мрожака, нягледзячы на складанасць і арыгінальнасць формы, выразна адчуваецца моцнае імкненне аўтара засяродзіць увагу на раскрыцці душы і псіхалогіі звычайнага чалавека ў неверагодным па стрэсавых сітуацыях дваццатым стагоддзі. Пісьменнік вельмі часта паказвае, як звычайная простая жыццёвая сітуацыя пад уздзеяннем пэўных абставін становіцца абсурднай, парадасальнай, — менавіта гэта прываблівае рэжысёраў, акцёраў, гледачоў.

У беларускіх «Эмігрантаў» былі даволі сур'ёзныя канкурэнты. Спектаклі па гэтай драме С. Мрожака перад намі паказалі на фестывалі ў Кракаве масквічы — так званая «5-я студыя МХАТ» (выканаўцы Раман Козак і Аляксандр Феклістаў), а таксама «Тэатр дэ Гю» з Парыжа, дзе спектакль паставіў польскі рэжысёр-эмігрант Казімеж Скорупскі. Тым не менш пасля першага паказу спектакля тэатра імя Янкі Купалы (ён паказваўся тры разы ў Кракаве і адзін раз у Хожуве) крытыкі, госьці фестывалю, журналісты адразу ж загаварылі пра арыгінальнае рэжысёрскае і сцэнаграфічнае рашэнне беларускіх «Эмігрантаў» (рэжысёр М. Пінігін, мастак У. Жданаў), пра дасканалую ігру артыстаў Аляксандра Дзянісавіча і Георгія Маляўскага. Спецыяльная фестывальная газета «Всё гэтыя пастэмповец» («Кансерватыўны прыхільнік прагрэсу» — назва-жарт у духу С. Мрожака) змясціла ў дзень нашай прэм'еры інтэрв'ю з М. Пінігіным, на наступны дзень — інтэрв'ю з перакладчыкам п'есы на беларускую мову Міхасём Дубянецкім і рэцэнзію Яна Пleshчаховіча «Свет — гэта клетка», дзе давалася высокая ацэнка купалаўскаму спектаклю. «Цікавы спектакль, празрысты, чысты, графічны, — піша аўтар рэцэнзіі. — Яго вобразнае ра-

шэнне нагадвае клетку, але клетку зусім не шэкспіраўскага часу». Ян Пleshчаховіч адзначае «ўзвajanую, стрыманую, спакойную і вельмі канкрэтную» ігру Г. Маляўскага і А. Дзянісавіча, акцёраў, як ён кажа, «саліднай рэалістычнай школы». У спектаклі «Эмігранты» 5-й студыі рэцэнзент бачыць стылістыку, блізкую да Дастаеўскага і Гоголя, а ў беларускім спектаклі — да Шэкспіра і Кафкі. Адрознівае надрукавала станоўчую рэцэнзію на наш спектакль і «Газета Кракоўска», аўтар — вядомы польскі журналіст Альгерд Енджэйчык, як высветлілася потым на прэс-канферэнцыі, — ураджэнец Слоніма. Неўзабаве многія польскія выданні адгукнуліся на спектакль М. Пінігіна, нават каталіцкі «Тыгоднік повшэхны» (артыкул «Сведчыць тэатр» Браніслава Мамона, нумар ад 15 ліпеня г. г.). На заключнай прэс-канферэнцыі прадстаўнік аргкамітэта зазначыў, што «Эмігранты» тэатра імя Я. Купалы з Мінска разам з «Партрэтам» кракоўскага «Старога тэатра», пастаўленым рэжысёрам Ежы Яроцім, — адны з лепшых спектакляў Мрожак-фестывалю.

Прышоў, вядома, да нас за кулісы пасля спектакля і сам аўтар. Узрушаны каляднай песенькай, якая гучыць у фінале спектакля (музычнае афармленне А. Ронанскага), звычайна нешматслоўны С. Мрожак сказаў шчырыя словы падзякі і зазначыў, што яго здзівіла, як акцёры здолелі перадаць рысы беларускага нацыянальнага характару ў створаных ім персанажах п'есы.

Сустрэліся мы ў Кракаве і з сапраўдным эмігрантам. Пачуўшы беларускую мову ў холе гасцініцы «Краковія», дзе мы жылі, падшоў да нас чалавек, які назваўся Паўлем Хендэрсанам. Ён загаварыў па-беларуску; і неўзабаве высветлілася, што ён ніякі не Хендэрсан, а Павел Вайцяховіч, што ён яшчэ да вайны быў вымушаны пакінуць роднае Глыбокае (дагэтуль помніць вуліцу, на якой жыў, суседзяў), што блылітасны лёс доўга кідаў яго па свеце, а вось цяпер ён жыве ў Кірковіне ў Паўночнай Ірландыі, а ў Польшчу прыехаў проста турыстам... Самае вялікае яго жаданне і мара — прыехаць у Беларусь і зірнуць на родныя мясціны... Мы ў адказ выказалі ўпэўненасць, што цяпер — іншы час і мара яго абавязкова здзейсніцца, зусім не як у Х. Х. — героя драмы С. Мрожака і нашага спектакля.

Ванкарэм **НІКІФАРОВІЧ**.
НА ЗДЫМКУ: сцэна са спектакля «Эмігранты».

ВЕЧНАЯ РЭСТАЎРАЦЫЯ?

У Залессе Смагонскага раёна я ехаў з намерам расказаць, як ідзе рэстаўрацыя сядзібы вядомага польскага кампазітара М. Агінскага. Цікавасць да гэтай тэмы была не выпадкова. Не раз за апошнія дзесяцігоддзі прыязджаў я сюды і бачыў, як прыходзіць у заняпад сядзіба і парк вакол яе. З дома паступова зніклі вокны, дзверы, потым прыйшла чарга кафляных печуў. Паміралі дрэвы ў парку, зарастала сажалка, ржавелі ў траве дэталі разабранага на цэглу вадзянога млына, на былой англійскай палянцы вырошчвалася капуста. На гэтым фоне мелодыя паланеза «Развітанне з Радзімай» страчала сваю ўзвышанасць — заставаўся толькі смутак.

Дзеля справядлівасці трэба сказаць, што тое-сёе змянілася тут за апошні год-два. Перабудаваны струхлелыя часткі будынка, намеціліся контуры адраджэння аранжарэі, зноў падняліся сцены вадзянога млына, аднаўляецца капліца. Але... Тое самае «але», якое, разрастанючыся да гіпербалічных памераў, часта зводзіць на нішто нашы мінімальныя поспехі... Доўга блукаў я вакол будоўлі ў пошуках жывой душы. Нікога. Стук малатка вывёў да старога барака побач з сядзібай. Рабочыя-рэстаўратары латалі свой інтэрнат.

Тут, на прызьбе, беспаспяхова спрабаваў некуды дазвінціца майстар аб'екта Іосіф Лазар. Высяталяю, што будоўля стаіць ужо каторы дзень з-за адсутнасці піламатэрыялаў і спецыялістаў-тынкаўшчыкаў.

Колькасць рабочых на аб'екце

з шаснаццаці скарацілася да шасці. А набраць новых цяжка. Нават вартаўніка няма на будоўлі — прыходзь і бяры, што трэба. І бяруць. Нядаўна некаму спатрэбілася транспарцёрная стужка. І стаіць сіратліва «раздзеты» механізм. Узнікла аварыйная сітуацыя з цэнтральнай часткай ансамбля. Уздоўж партала прайшла трэшчына, і каланада гатова рухнуць. Тры месяцы дарэмна чакаюць рабочыя рэкамендацый праекціроўшчыкаў аб'яднання «Белрэстаўрацыя».

Які раз даводзіцца гаварыць аб аб'яваванні, раўнадушшы, аб нізкай культуры. Чытаю інфармацыйны шчыт на аб'екце рэстаўрацыі, і становіцца сорамна за кіраўнікоў Гродзенскіх міжабласных навукова-рэстаўрацыйных майстэрняў. Аказваецца, ідзе рэстаўрацыя не былой сядзібы М. Агінскага, а «...сядзібы імя (!) «Агінскага»! Узнікаюць сумненні: ці ведаюць яны ўвогуле, што рэстаўрыруюць і хто такі Агінскі?

І апошняе — аб тэрмінах рэстаўрацыі. Яна разлічана на дзесяцігоддзі! У жылых дамах праз 9—10 гадоў робяць сур'ёзны рамонт. Міжволі ўзнікае пытанне, ці не дзядзедцаці і тут, не паспеўшы закончыць рэстаўрацыю, пачаць рамонтныя работы? Ва ўсякім выпадку ёсць апаска, што сядзіба М. Агінскага можа ператварыцца ў вечна рэстаўруемы аб'ект.

Я. КАЗЮЛЯ.

НА ЗДЫМКУ: васьм'яна, сядзіба М. Агінскага ў Залессі.

Фота аўтара.

МАСТАК І ЧАС

АРХІПЕЛАГ
ЛЁСУ

Ужо амаль тры дзесяцігоддзі, то зрываючыся на крык, то пераходзячы на «самвыдавецкі» шэпт, гучыць у рускай літаратуры голас Аляксандра Салжаніцына. Ашаламіўшы розумы мільёнаў суайчыннікаў лагерным лёсам зняволенага ШЧ-854, гэта значыць «Адным днём Івана Дзянісавіча», што з'явіўся ў адзінаццатай кніжцы «Новаго мира» за 1962 год, ён ужо не адпускаў ад сябе чытача ніколі, нават у тыя доўгія гады, калі пісьменнік вымушаны быў маўчаць. Зрэшты, Салжаніцын не маўчаў ніколі. А тады публікацыя толькі першай яго аповесці дала права А. Твардоўскаму, «віноўніку» з'яўлення на свет «Івана Дзянісавіча», сказаць: «Ні адна новая літаратурная з'ява ўжо не можа разглядацца без супастаўлення з гэтым мастаком».

Сёння ж, калі амаль усе буйныя творы Салжаніцына ўбачылі свет на Радзіме («Архіпелаг ГУЛаг», «У крузе першым», «Ракавы корпус» і першыя вузлы «Чырвонага кола»), калі вы-

давецтва «Советский писатель» рыхтуе сямітомны збор яго твораў, калі цяжка знайсці часопіс, які б не планаваў што-небудзь з Салжаніцына, эпітэты ў яго адрас дасягнулі ўсіх найвышэйшых ступеняў.

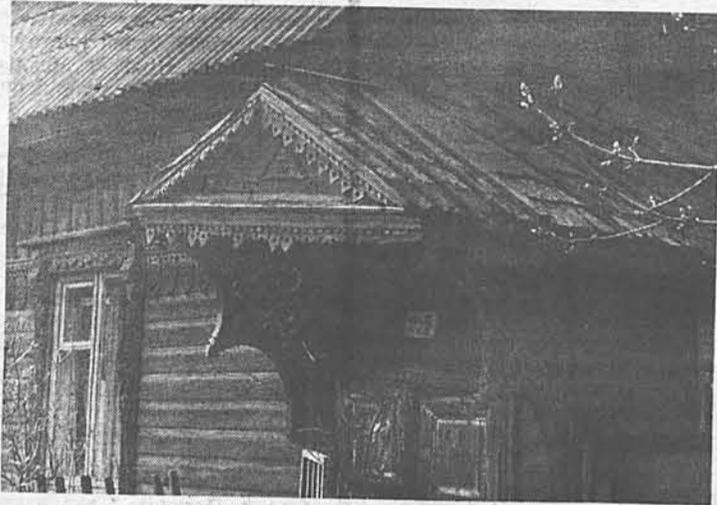
Аднак гэта зусім не значыць, што не засталася процілеглых меркаванняў. Праўда, непадобных на тыя, што гучалі з незабыўнага 67-га, калі пачалося арганізаванае планамернае ганенне на мастака.

Лексіка тых гадоў не адрознівалася разнастайнасцю. Салжаніцыну папросту прыклеіваліся ярлыкі «ачарніцеля рэчаіснасці», «зацягата антысаветчыка», «чалавеканенавісніка» і да т. п. А гнеўныя «пісьмы працоўных» у цэнтральныя органы друку вызначаліся пэдазронай аднастайнасцю. Пачыналіся яны звычайна так: «Я не чытаў, але лічу...» І далей — здраднік, паклёпнік, вораг... Літаратары, вядома, былі больш арыгінальнымі. Пэат А. Суркоў, напрыклад, гаварыў, што «творы Салжаніцына для нас больш небяспеч-

СПАДЧЫНА

АРШАНСКАЯ КАРЧМА

Звычай і побыт нашых продкаў былі звязаны са шматлікімі грамадскімі мерапрыемствамі. Скупчыны, браціны, бяседы ладзіліся падчас сезонных свят, магічных абрадаў, вяселляў, святкаванняў пасля заканчэння нейкай працы. На бясёдах абмяркоўваліся праблемы грамадскага жыцця, прымаліся адказныя рашэнні, а то і правілі суд. Гэта была для гэтага ў вясё асобная пабудова, якая звалася карчмой. Слоўнікі і энцыклапедычныя даведнікі сцвярджаюць, што карчма была вядома са старажытнасці ўсім славянскім народам. Аналагічны тып грамадскага клуба існаваў у старажытных грэкаў і рымлян, кельтаў (таверна). Па паданню, старажытная галы частавалі ў карчме самога Цэзара. На Русі карчма, як тып грамадскага клуба, з цягам часу страціла сваё значэнне і была выцснута царскім кабаком. Менавіта ад яго, ад піцейнага дома, распаўсюдзіліся пагардлівыя адносіны і да карчмы. Відаць, таму не надта шмат і напісана было пра гэты бок грамадскага жыцця. З даравалючых прац бадай што напісаная Іванам Пыр'евым «Гісторыя кабака ў Расіі» (Казань, 1916 г.) мае даследаванне і па беларускай карчме, якая захавала сваё грамадскае значэнне да пачатку нашага стагоддзя як месца народных сходаў і свят, вечарынак і вяселляў, што так адрознівала яе ад прыкрага піцейнага дома.

Гартаючы гістарычныя фаліянты і працы даследчыкаў, неўзабаве заўважаш, што ў Мірскай карчме Уладзіслава Сыракомля ўпершыню пачуў песню «Когда я на почте служил ямщиком», што ў Ашмянскай карчме Напалеон пакінуў свой капялюш.

Як пабудова карчма развілася ў непарушым адзінстве з народным жыллем. Звычайная хата з шынком і жыллымі пакоямі шынкара, часта з боку шынка мелася падсень на слупах, каб у пагод-

ны дзень ці вечар можна было, пачаставаўшыся медавухай, пасядзець на сонейку і паслухаць гуслара. Бадай, найбольш адметнай пабудовай карчэмнага двара была стайня, ці стадола, дзе стаялі коні і фурманкі гасцючых вандрунікаў. У невялічкіх карчмах стадола стаяла асобная пабудова. Але часцей стайню будавалі ў комплексе з карчмой, накітавалі таго, як у сялянскай сядзібе спалучалі хату з хлявамі. Такая карчма мела назву заезда і ўвасабляла ўсе тыпы сялянскага двара. Цалкам крыты двор, у якім хлявы з пляцоўкай для дзённага адстою жывёлы (дзённік) шчыльна прымыкалі да хаты і мелі агульную страху, нагадала каменная карчма ў Грэвічах Валожынскага раёна. Круглы (вяночны) двор накітавалі тых, што традыцыйна будавалі ў Пазар'і і Падняпроўі, нагадала карчма ў Ашмянах. На Літве і Беларусі можна бачыць старыя сядзібы, у якіх да жыллой пабудовы тыпу хата-сені-хата, упоперак да сяней, утвараючы Т-падобны план, прыбудаваны гаспадарчыя збудаванні.

Карчмы стаялі на ўездзе ў вёску, ля скрыжаванняў і паштовых станцый, будавалі-

ся ў комплексе з вадзянымі млынамі і парамі. У мястэчку магло быць некалькі карчмаў. Вядомы падарожнік сярэдзіны мінулага стагоддзя П. Шпілеўскі прыгадваў карчму са Смалявіч, якая займала цэлы квартал. Карчма часта стаяла і побач з царквой ці касцёлам. Багамоўны, што прыходзілі напярэдадні набажэнства здалёк, маглі адпачыць пад «дахам гасцінным». Увогуле карчма была прыкметным элементам вясковага сілуэта і наваколля.

У мінулым стагоддзі ў Оршы, на гары ля яўрэйскіх могілак, таксама стаяла карчма. Існуе паданне, што, будучы праездам у Оршы, у гэтай карчме быў на сустрэчы з мясцовымі кушчамі цар Мікалай II. Але да пачатку нашага стагоддзя карчэмны промысел, відаць, прыйшоў у заняпад, бо ў 1905 годзе будынак набывае настаўнік музыкі, нехта Казакевіч, перавозіць яго на Першую Слабадскую вуліцу і прыстасоўвае пад жылы дом, аб чым сведчыць

НА ЗДЫМКУ: ганак былой карчмы ў Оршы. XIX стагоддзе.

Фота аўтара.

[Заканчэнне на 8-й стар.]

ВЕРНІСАЖ «НА ГАЛЕРЭІ»

Работы дзесяці маладых беларускіх жывапісцаў і графікаў ўпершыню выстаўлены ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР. Спачатку была музыка. Надрыўны голас вяланчэлі сплятаўся з сумнымі гукамі раяля і ляцеў увысь, на галерэю, быццам клікаў нас у незвычайны свет фарбаў і рэчаў. Фарбаў не яркіх, але хвалюючых, рэчаў старых, але якія выклікаюць самыя жывыя асацыяцыі і ўспаміны.

Такім паўстаў перад глядачамі вернісаж «на галерэі», адкрыты ў Мастацкім музеі БССР. Велізарны партрэт «Дзесяці смелых», прымацаваны да вярхоўкі звычайнымі драўлянымі прышчэпкамі, сустракаюць ля ўваходу на галерэю. Аляксандр Ксяндзоў, Андрэй Задорын, Ігар Кашкурэвіч, Людміла Русава, Наталія Залозная, Ігар Цішын, Сяргей Малішэўскі, Раман Заслонаў, Аляксандр Тарановіч, Васіль Барануў. Узрост — ад трыццаці чатырох і ніжэй. Дыяпазон захапленняў — ад рэалізму да сацарта. Спосаб самавыяўлення: жывапіс, графіка, асабляж, інсталяцыя...

Пісьменніка Івана Чыгрынава на вернісаж прывялі клопаты Фонду культуры, нязменным старшынёй якога з'яўляецца ён з дня яго заснавання.

— Я яшчэ памятаю выстаўкі маладых пад дзіравымі дахамі,

Л. ПЕРАСЫПКІНА.

ТРАДЫЦЫЯ НАРАДЗІЛАСЯ

— Гэта было вялікае свята харавой музыкі, — так ахарактарызаваў Міжнародны фестываль-конкурс камерных хораў таварыстваў і саюзаў сляпых народны артыст БССР, прафесар, старшыня журы гэтага фестывалю Міхаіл Дрынеўскі.

На працягу трох дзён з ранняга да вечара ў Палацы культуры і тэхнікі МАЗа харавыя калектывы з Балгарыі, Польшчы, Грузіі, Арменіі, Масквы, Ленінграда, Вільнюса, Адэсы і Мінска паказвалі высокае прафесійнае майстэрства, выконваючы творы рускіх кампазітараў, народных песні і духоўную музыку.

У першыя два дні спрэчку за званне лаўрэата фестывалю вялі прафесіянальныя камерныя хоры, у апошні дзень — самадзейныя. Сярод прафесіянальных хораў лаўрэатамі прызнаны два калектывы — Балгарыі і Вільнюса.

Дыпломам другой ступені ўзнагароджаны Мінскі камерны хор Беларускага таварыства сляпых. Трэцяе месца занялі таксама два калектывы — Арменіі і Грузіі.

Вялікая група мастацкіх кіраўнікоў хораў узнагароджана дыпламамі.

П. ГАРДЗІЕНКА.

чы, чым Пастэрнака, а дзяржаўны і партыйны дзеяч М. Зімянін (у тыя гады галоўны рэдактар «Правды») заявіў літаральнае: «Гэта псіхічна ненармальны чалавек, шызафрэнк».

Калі хор ганьбавальнікаў Салжаніцына ў 60—70-я гады быў ўсагульным і толькі адзінкі смельчакі асмелваліся абараніць пісьменніка (А. Твардоўскі, Г. Уладзімаў, Б. Мажаеў, Л. Чукоўская), то сёння, у 90-м, прызнаным на Радзіме Годам Салжаніцына, толькі адзінкі рызыкаюць выказваць крытычныя меркаванні ў яго адрас. І, на мой погляд, выклікаюць усялякую павягу сваёй шычарсцю і самастойнасцю думкі. Ды і іх крытыка, зразумела, іншага ўзроўню.

У апублікаваным уласным дзённіку празаік А. Злобін, характарызуючы «ГУЛаг», піша: «Салжаніцын здымае паверхневы слой, не абцяжарвае сябе (а хутчэй, не можа) забрацца ўнутр праблемы. Салжаніцын выкрывае «архіпелаг». Па «архіпелагу» яго вядуць азлабленне, здэек, арыштанцкая мудрасць і памяць, шчодрасць прапра, трагізм — усё, што хочаце, але толькі не думка, не імкненне да разумення». І далей: «Гэта даведнік, а не філасоф». Вядомага крытыка А. Марчанку насцярожваюць «нашы страцілі на Салжаніцыну» і тое, што мы «даруем яму усё. І амаль дэманстрацыйная адмова ад умяшання ў тое, што з намі адбываецца, і вета на перадрук публіцыстычных выступленняў, хаця, што ж утойваць, менавіта прамога Слова чакала ад вер-

монцкага выгнанніка ўзбаламучаная Расія».

Так, вермонцкі выгнаннік, ці вермонцкі пустэльнік, як часцей называюць Салжаніцына, ужо больш за дзесяць гадоў бязвыезна жыве ў сваім невялікім маёнтку каля маленькага гарадка Кавендзіш на поўначы ЗША. Пазбаўлены ў лютым 1974 годзе савецкага грамадзянства і тут жа несільна на самалёце Масква — Кёльн вывезены з краіны, нацярапеўшыся ганенняў ад улад, паклёпу ад суайчыннікаў, неразумення заходніх журналістаў, Салжаніцын прыняў рашэнне забараніць друкаваць якія-небудзь свае творы без ведама аўтара ці яго даверанай асобы ў СССР — В. Барысава, супрацоўніка «Новага міра». На жаль, яго забароны парушаюцца вельмі часта.

Мода на Салжаніцына спакушае асобныя выданні і нават гэтры хвапца за яго як за выратавальную саломінку, скарыстоўваючы яго імя не з ідэалагічных ці творчых імкненняў, а для «актуальнасці» ці горш таго — для папраўкі сваіх фінансавых і тыражных праблем.

І на сталічнай сцэне, і на перыферычных падмостках бядуе шматпакутны Іван Дзяснісавіч, і па «Архіпелагу» стаяць спектаклі, і часопісы грашаць «самасціннымі» публікацыямі.

Але вернемся да Салжаніцына. 1963 год. Пасля «Івана Дзяснісавіча», які прайшоў трыумфальна, «Новый мир» дае яшчэ два апавяданні: «Матронін двор» і «Выпадак на станцыі Крэчатаўка». «На публіцы» яны прайшлі менш прыкметна, але

прафесійнае вока літаратара не магло не ўбачыць сапраўднага мастацкага таленту аўтара. Скупы на пахвалу В. Астаф'еў выказаў гэта канкрэтна: «Лічу, што вяршыняй рускай навілістыкі з'яўляецца, на мой погляд, «Матронін двор». І аддаючы даніну папярэднім «вясцюцам» — Авецкіну, Абрамаву, Салаухіну, — дадае: «Уся наша вясковая проза выйшла з «Матронінага двара».

Тут, што называецца, ні ўбавіць, ні прыбавіць.

Здавалася б, поўная перамога! Аднак паціху пачынаюць згушчацца хмары. Вядомы разгром М. Хрушчовым выстаўкі мастакоў-авангардыстаў у Манежы быў расцэнены «ўлада-трымалінізмамі» як каманда да звароту сталінскіх традыцый у кіраўніцтве культуры. Хрушчоў «адкаціў бильярдны шар сваёй уласнай галавы да лузы сталіністаў», — скажа пазней пра гэты паварот сам Салжаніцын.

Пакуль жа ён узмоцнена працуе адразу над чатырма буйнымі рэчамі: пачаты галоўны раман Р—17 («Чырвоная кола»), «Ракавы корпус», пішацца «Архіпелаг» (які змясціў у сабе 227 споведзяў зэкаў), рытуецца да магчымага друку «Круг першы».

Але... Першы сігнал аб небяспецы — непрысуджэнне Ленінскай прэміі. Потым, праз год пасля падзення Хрушчова (восень 65-га), — арышт яго рукапісаў на кватэры сяброў. І пакацілася...

Першае абмеркаванне ў Са-

юзе пісьменнікаў (канец 66-га), тлумачальныя пісьмы Салжаніцына Брэжчэву, IV з'езду пісьменнікаў, сакратарыяту СП СССР. І як вынік — другое абмеркаванне (чытай: збіцанне, пакаранне) на сакратарыяце (верасень 67-га).

І пайшоў Салжаніцын у падполле. І працаваў, працаваў. У 68-м выйшаў на Захадзе «Круг першы», рыхтаваліся там жа іншыя творы.

Далей, з-за адсутнасці месца, тэлеграфна: 69-ты год — выключэнне расійскімі пісьменнікамі Салжаніцына з рэспубліканскага саюза, 70-ты год — Нобелеўская прэмія. Як растлумачыў усім часопіс «Коммунист Востражных Сил» (№ 2, 71 г.), «Нобелеўская прэмія ёсць кайнава пачаць за здраду свайму народу». 71-шы год — вобыск і канфіскацыя рукапісаў на дачы і як адказ — публікацыя ў Парыжы ў 1973 годзе «Архіпелага ГУЛаг».

На думку бясстрашнага і паслядоўнага абаронцы Салжаніцына Л. Чукоўскай, гэты акт па невымернасці вынікаў можа быць супастаўлены толькі са смерцю Сталіна.

— У нашых газетах Салжаніцына аб'явілі здраднікам, — піша пісьменніца. — Ён на самай справе здрадзіў — не радзіме, зразумела, за якую ён сумленна змагаўся, і не народу, якому прыносіць гонар сваёй творчасцю і сваім жыццём, а Дзяржаўнаму Упраўленню Лагераў — ГУЛагу — даўш да агульнага ведама гісторыю гібелі мільянаў...

— гаворыць Іван Гаўрылавіч. — Сённяшня падзея азначае, што мы значна рушылі наперад, калі дзеці мастакоў, а яны тут таксама прадстаўлены, атрымалі права заявіць аб сабе і сваім светаадчуванні на поўны голас. Гэта нармальна з'ява нармальнай культуры.

Адзін з бацькоў, Арлен Кашкурэвіч, ацаніць выстаўку ў цэлым не ўзяўся, але рады яе паяўленню ў такому буйным форм самавыяўлення. Узрунены: прыйдуць да маладых і вопыт, і глыбіня — усяму свой час.

Усяму свой час, так думала і загадчык аддзела Беларускага мастацтва Вольга Каваленка — хросная мама гэтай выстаўкі, якая прапанавала сабраць на галерэі музея, што прымала лепшыя творы з усяго свету, апошнія работы маладых і мала каму вядомых, як, між іншым, і вядомых мастакоў. Сабраць усё па той жа прычыне: будзе час знаёмства — прыйдзе час выбару. Альтэрнатывай іншым выстаўкам яе не лічыць, затое пераканана, што гэты эксперымент павінен ператварыцца ў традыцыю: дзесяць найбольш цікавых маладых мастакоў павінны атрымліваць права ўдзелу ў выстаўцы «на галерэі».

Зачыніўшы цяжкія дзверы музея, азірнулася на вялікі калектывны партрэт ля ўваходу, на якім нават сур'ёзныя твары маладых мастакоў свеціцца шчырай радасцю. Давайце і мы разам з імі парадземся таму, што адбылося!

Л. ПЕРАСЫПКІНА.

ТРАДЫЦЫЯ НАРАДЗІЛАСЯ

— Гэта было вялікае свята харавой музыкі, — так ахарактарызаваў Міжнародны фестываль-конкурс камерных хораў таварыстваў і саюзаў сляпых народны артыст БССР, прафесар, старшыня журы гэтага фестывалю Міхаіл Дрынеўскі.

На працягу трох дзён з ранняга да вечара ў Палацы культуры і тэхнікі МАЗа харавыя калектывы з Балгарыі, Польшчы, Грузіі, Арменіі, Масквы, Ленінграда, Вільнюса, Адэсы і Мінска паказвалі высокае прафесійнае майстэрства, выконваючы творы рускіх кампазітараў, народных песні і духоўную музыку.

У першыя два дні спрэчку за званне лаўрэата фестывалю вялі прафесіянальныя камерныя хоры, у апошні дзень — самадзейныя. Сярод прафесіянальных хораў лаўрэатамі прызнаны два калектывы — Балгарыі і Вільнюса.

Дыпломам другой ступені ўзнагароджаны Мінскі камерны хор Беларускага таварыства сляпых. Трэцяе месца занялі таксама два калектывы — Арменіі і Грузіі.

Вялікая група мастацкіх кіраўнікоў хораў узнагароджана дыпламамі.

П. ГАРДЗІЕНКА.

Далейшае вядома: выклік на Лубянку, пазбаўленне савецкага грамадзянства, самалёт Масква — Кёльн...

— Пакідаю Расію я другі раз, — скажа пазней Салжаніцын. — Першы раз на франтавых машынах, з наступаючымі войскамі... А прыязджаў адзінаццаці гадавым хлопчыкам з Германіі і да самай Масквы з трыма гебістамі. І вось зноў з Масквы з імі ж, толькі ўжо з васьмію. Арышт наадварот.

Прайшло паўтара дзясятка гадоў... Ад нянавісці, пагарды, недаверу і страху цяжка і паступова Расія пераходзіць да ўсведамлення сваёй віны перад Салжаніцыным. Да пакаяння. Яна пачула яго заклік нават самыя буйныя грамадскія падзеі, аж да дзяржаўных, мераць катэгорыямі індывідуальнай этыкі, «нашымі душэўнымі ацэнкамі: высакародна, подла, смела, баязліва, крывадушна, жыва, жорстка, велікадушна, справядліва, несправядліва...»

«Менавіта голас Салжаніцына, — піша крытык А. Латыніна, — голас чварозы, які прымірае, прапаноўвае задумацца над мірным выйсцем для краіны, над бяссплённасцю ўсякай нацыянальнай нянавісці, над прадукцыйнасцю шляху павольных і цяжкіх рэформ, можа адыграць дабратворную ролю ў нашым грамадстве, якое раздзіраецца сацыяльнымі і нацыянальнымі супярэчнасцямі».

Валерыя ПРУТ.

ВЫПІСВАЙЦЕ ГАЗЕТУ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»

ПАВАЖАНЬЯ ЧЫТАЧЫ!

ШТОТЫДНЁВІК «ГОЛАС РАДЗІМЫ» — АДЗІНАЕ У РЭСПУБЛІЦЫ ВЫДАНАЕ, ЯКОЕ МАЕ ШЫРОКУЮ ЧЫТАЦКУЮ АУДЫТОРЫЮ ЯК У МЕЖАХ БАЦЬКАУШЧЫНЫ, ТАК І У ШМАТЛІКІХ КРАІНАХ ПРАЖЫВАННЯ ЗАРУБЕЖНЫХ СУАЙЧЫНІКАУ.

Газета «Голас Радзімы»:

— дасць вам магчымасць з дапамогай сваіх інфармацыйных і аналітычных матэрыялаў аб культурным, палітычным і эканамічным жыцці Беларусі трымаць руку на пульсе часу;

— прапануе дасведчаны, аб'ектыўны і плюралістычны расказ аб цікавым мікрасвеце замежжа, які складаюць людзі, крэўныя нам па этнічнаму паходжанню, культуры і часта грамадзянству;

— будзе і надалей служыць мастом лучнасці для замежных беларусаў у іх дабрачынных высілках, накіраваных на дапамогу гістарычнай Радзіме ў ліквідаванні вынікаў катастрофы на ЧАЭС;

— па просьбе чытачоў вядзе пошукі блізкіх, родзічаў і знаёмых у розных краінах свету. Каб зрабіць гэтыя пошукі больш дзейснымі, у рубрыцы «Вас шукаюць і чакаюць сваякі», апроч аб'явы, друкуем фотаздымкі ці любыя іншыя дакументальныя сведчання;

— як ніхто іншы, газета мае вялікую магчымасць па вашаму жаданню знайсці сябра за мяжою, дапамагчы ў наладжванні асабістых кантактаў.

Наш падпісны індэкс: 63854, цана на год (для Савецкага Саюза) — 4 рублі 16 капеек.

ШАНОУНЫЯ ЗАМЕЖНЫЯ СУАЙЧЫНІКІ!

Новыя гаспадарчыя адносіны ў Савецкім Саюзе, пераход да рыначнай эканомікі дыктуюць нашай газеце, як і ўсім іншым, свае жорсткія варункі і карэкцыю дзейнасці. Як заўжды, мы разлічваем на вашу падтрымку, парады, добрае слова. Нам вельмі важна і неабходна вызначыць рэйцінг тыднёвіка сярод замежных суайчыннікаў. Дзеля гэтага просім адказаць на наступныя пытанні:

1. Імя, прозвішча, адрас.
2. З якога часу выпісваеце газету?
3. Ці падабаецца вам «Голас Радзімы»?
4. Ці мяркуеце працягваць падпіску ў 1991 годзе?

Рэдакцыя спадзяецца, што газета «Голас Радзімы» і ў 1991 годзе будзе чаканай гасцяй у вашым доме.

Яўгеній Мацвееў, урач санаторыя «Наваельня», нават напісаў вершы пад уражаннем сваёй першай лясной знаходкі. Было гэта гадоў пятнаццаць назад. Прыехаў ён пагасцяваць да сястры ў Прыбалтыку. Печы там палілі старымі пяямі. Аднойчы прыгледзеўся да караня: вылітае русалка сядзіць. Узяў нажоўку, тое сё падправіў... Так з'явілася «Русалка» — першая работа ў яго шматгадовым захваленні. Цяпер з кожнага водпуску Яўгеній Аляксеевіч вяртаецца з рукавом, поўным знаходак. З кватэры многія работы Мацвеева перакачавалі ў музей Дзятлава, Гродна, Калінінграда. А ён працягвае пошук, не перастаючы і сам здзіўляцца, і іншых здзіўляць фантазіяй прыроды.

НА ЗДЫМКУ: Яўгеній МАЦВЕЕЎ за работай.

АРШАНСКАЯ КАРЧМА

(Заканчэнне. Пачатак на 7-й стар.)

дакумент з архіва Бюро тэхнічнай інвентарызацыі горада. Тыя ж дакументы паведамляюць, што ў 1930 годзе трэцюю частку дома набыла за 1 500 рублёў удава настаўніка, жыхарка Ніна Ратабыльская, 1900 года нараджэння, якая жыла там і зараз. Астатнія дзве трэці ўдава Казакевіча прадала ў 1932 годзе за 2 000 рублёў нейкім Паўлу Лучко і Андрэю Самасейку. Патрэба ў жыллі прыводзіла сюды і іншых людзей. Частка дома належала Барысу Когану (зараз тут пражывае яго дачка), які, дарэчы, паведаміў шмат цікавага з гісторыі былой карчмы. Можна меркаваць, што карчма заняла падчас юрэйскіх пагромаў 1905 года. У час мінулай вайны карчма цудам захавалася, бо Пралетарская (былая Першая Слабадская) вуліца дашчэнтна згарэла. І сёння ў доме можна бачыць на неаднаразова перабудаваных печках белую кафлю «варшаўку». Барыс Аляксеевіч дадаў, што перад вайной печкі былі ўпрыгожаны меднымі медальёнамі з выявамі Пушкіна і іншых пісьменнікаў.

На жаль, амаль цалкам страчана ўнутраная планіроўка карчмы. У бюро тэхнічнай інвентарызацыі Оршы захавалася некалькі планаў дома, датаваных 1946, 1947, 1958, 1967, 1980 гадамі. Кантуры капітальных сценаў дазваляюць меркаваць, што знешнія рысы плана, відаць, змяніліся нязначна. Пытанне, ці была дабудавана стадола? Калі была, дык, відаць, з левага боку. У плане згадваюцца рэшткі бакавой прыбудовы, якая ідзе ў глыб двара, больш шырокі, прасторны ганак. Мабыць, тут была грамадская частка карчмы. Ганак правай палавіны больш сціплых памераў і вёў у жылую палавіну карчмары.

Асобна трэба змяніцца на разьбяным убранні карчмы. Звернуты да Пралетарскай вуліцы фасад ашалеяны. Павесу страхі ва ўсю даўжыню ідзе разьбяны карніз; ніжэй — фрызавы пояс, утвораны кароткімі вертыкальнымі дошкамі з нашчыльнікамі і паяскамі з узорами, зробленымі вартком, гародчатай разьбой, арнамантам з раслінным сюжэтам. Ствараючы вертыкальны рытм вокны ўпрыгожаны адмыслова: прапільная, барэльефная, накладная разьба, зааморфныя матывы, сім-

валы сонца і ўрадлівасці зямлі, знакі засцерагальнай магіі. Уражвае разьбяное ўбранне, кансольны вынас двухсхільнага навесу ганкаў, прыбудаваных да флангаў пабудовы. Такія ганкі былі характэрныя драўлянаму гарадскому жыллю Падняпроўя, распаўсюдзіліся ў нашым стагоддзі і ў вясковым будаўніцтве. Архітэктурна-планіровачныя рысы былой карчмы раскрываюць арганічнасць развіцця гістарычных рыс доўлства рэгіёна як драўлянага, так і каменнага. Варта ўспомніць драўляную Святадухаўскую царкву Куцеінскага кляштара ў Оршы XVII стагоддзя, драўляныя царквы пачатку XVIII стагоддзя з Смалян і Барані (перавезена ў Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту пад адкрытым небам). Што датычыцца разьбы, то варта ўспомніць магільнае Мікольскую царкву XVII стагоддзя і ўзоры каменнай разьбы ў яе ўбранні. Многія разьбыры з Оршы ў XVII стагоддзі працавалі ў Маскве ў Зброевай, Залатой, Срэбнай і іншых палатах царскага двара, гэта Андрэў Восіп, Арсеній, Іпаліт, сталяр Федараў Андрэй. Ад іх цягнуцца карані майстэрства, якое сёння яшчэ можна ўбачыць на старой карчме. Чаму яшчэ? Справа ў тым, што старую карчму можа спасцігнуць лёс, які выпаў і многім іншым помнікам народнай архітэктуры. Кавалак былой Першай Слабадской вуліцы, які яшчэ застаўся, збіраецца зносіць мясцовы завод «Металіст». Да таго ж і няхта са «спецыялістаў» з Мінска, будучы тут праездам, кінуў, што наўрад ці ўяўляе будынак каштоўнасць. Мясцовым уладам гэтага аказалася дастаткова, каб вызначыць свае адносіны да помніка. Вось толькі Юрый Копацкі, краязнаўца, журналіст, не пагадзіўся з такой аб'яваваццю і, як кажуць, «забіў у званы». Зараз ёсць на карчме адпаведнае заключэнне, раённы адзел культуры згодны, што будынак варта захаваць і адрэстаўрыраваць. Магчыма яго перавозка ў рэспубліканскі музей пад адкрытым небам. Няхай стане аршанская карчма яшчэ адным прыпынкам на сцежках дзядоў, што ідуць з часоў мінулых, праз наш час у часы будучыя.

Аляксандр ЛАКАТКО, кандыдат гістарычных навук.

ВАС ШУКАЮЦЬ І ЧАКАЮЦЬ СВАЯКІ

Шукаецца Аляксандр ВАРЫХАНАЎ, які нарадзіўся 3 красавіка 1927 года ў Баку. Вядома, што ён быў вывезены на работу ў Германію. Апошнія звесткі пра яго такія: пры капанні акапаў у лютым 1945 года моцна абмарозіў ногі. Здарылася гэта поблізу горада Шверын.

Яго шукае сястра Izabella WHEATLEY.

Усім, хто што-небудзь ведае пра яго далейшы лёс, просім пісаць у рэдакцыю ці на адрас:

IZABELLA WHEATLEY,
270 DUKINFIELD RD., HYDE,
CHESHIRE, SK 14-4 QE, UNITED KINGDOM.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

220600, МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.